

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2017

Tiivistelmä kansalaisille

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	9
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR).....	9
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	14
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	24
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	31
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	35
3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	40
4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI.....	40
5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	43
6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	48
Etelä-Suomi.....	48
Länsi-Suomi.....	49
Itä-Suomi	51
Pohjois-Suomi.....	53
Valtakunnallinen toiminta	56

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2017

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomiteassa: 17.5.2018

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin näistä erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on 2,4 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Business Finlandilta ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta www.rakennerahastot.fi. Kuluvan ohjelmakauden hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on edistynyt neljän ensimmäisen toimeenpanovuotensa aikana tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet laskettuna rahoituksen pääosasta (pl. suoritusvaraus) vaihtelevat välillä 54-62 % ja maksatusasteet vastaavasti välillä 22-26 % (taulukko 1). Julkista rahoitusta on ao. toimintalinjoilla maksettu hankkeille jo lähes 568 miljoonaa euroa ja tekninen tuki mukaan lukien yli 592 milj. euroa (kuva 1). Merkittäviä eroja ohjelman edistymisessä ei ole myöskään havaittavissa eri alueiden välillä. Maksatusten hyvästä edistymisestä kertoo sekin, että EU-jäsenvaltioiden välisessä vertailussa Suomi oli vuoden 2017 lopussa EAKR:n maksatusasteen osalta ensimmäisenä ja ESR:n osalta neljäntenä.

Rahastokohtaiset erot näkyvät siten, että ESR-toimenpiteissä keskimääräinen varausaste (ml. tekninen tuki) on jo lähes 60 % mutta EAKR:ssä runsas 55 %, vaikka molempien rahastojen maksatusaste oli vuoden vaihteessa sama 24,6 %. Erityisesti EAKR:n yritystuet maksetaan nopeasti, kun taas ESR-hankkeissa maksatukset toteutuvat hitaammin.

[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laaja käyttö mahdollisti sen, että maksatushakemukset pystyttiin käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltyä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tässä suhteessa muutos edelliseen ohjelmakautteen verrattuna on merkittävä.

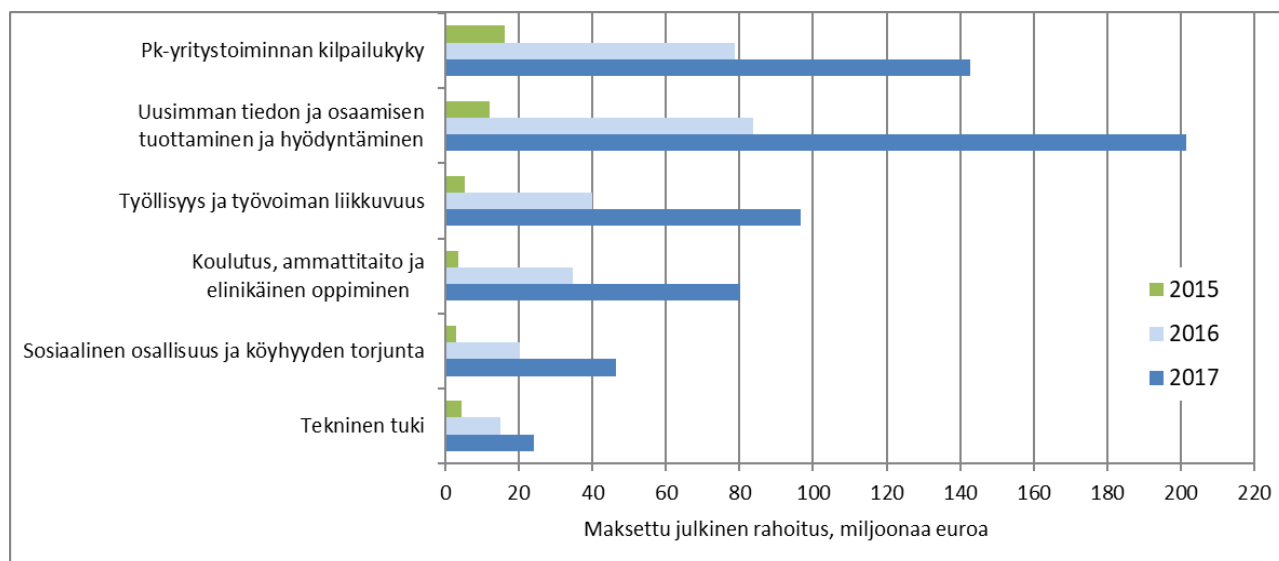
Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus) sekä hanke-määrät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2017 mennessä.

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen rahoitus (josta EU 50 %), tilanne 31.12.2017				Hankkeita	
	Kehys*	Varattu	(%)	Maksettu		(%)
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	596 178 660	331 750 902	55,6 %	142 815 523	24,0 %	2 041
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		45 969 545		22 613 160		390
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen**		32 073 782		13 279 841		26
2.1. Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		196 349 594		82 618 713		1 392
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		57 357 981		24 303 809		233
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	795 753 286	433 620 709	54,5 %	201 565 245	25,3 %	1 401
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		92 852 615		39 914 546		350
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuusien pohjalta		247 582 030		119 057 353		574
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		93 186 064		42 593 346		477
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	438 549 930	254 744 430	58,1 %	96 704 092	22,1 %	524
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		181 744 620		67 383 074		330
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		64 898 804		26 432 807		164
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen		8 101 006		2 888 212		30
TL4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	307 918 038	180 475 784	58,6 %	80 268 362	26,1 %	414
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		109 340 197		45 562 420		223
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		71 135 587		34 705 942		191
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	186 616 992	115 588 398	61,9 %	46 495 562	24,9 %	240
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		115 588 398		46 495 562		240
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	47 208 660	28 351 697	60,1 %	10 119 537	21,4 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		28 351 697		10 119 537		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	30 761 292	25 964 223	84,4 %	14 056 603	45,7 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		25 964 223		14 056 603		3
Kaikki yhteensä	2 402 986 858	1 370 496 143	57,0 %	592 024 924	24,6 %	4 638
EAKR	1 439 140 606	793 723 308	55,2 %	354 500 306	24,6 %	3 457
ESR	963 846 252	576 772 835	59,8 %	237 524 619	24,6 %	1 181

*) Pl. Suoritusvaraus (6 %)

**) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

Kuva 1: Julkisen rahoituksen kumulatiiviset maksatukset toimintalinjoittain vuoden lopussa 2015, 2016 ja 2017, milj. euroa

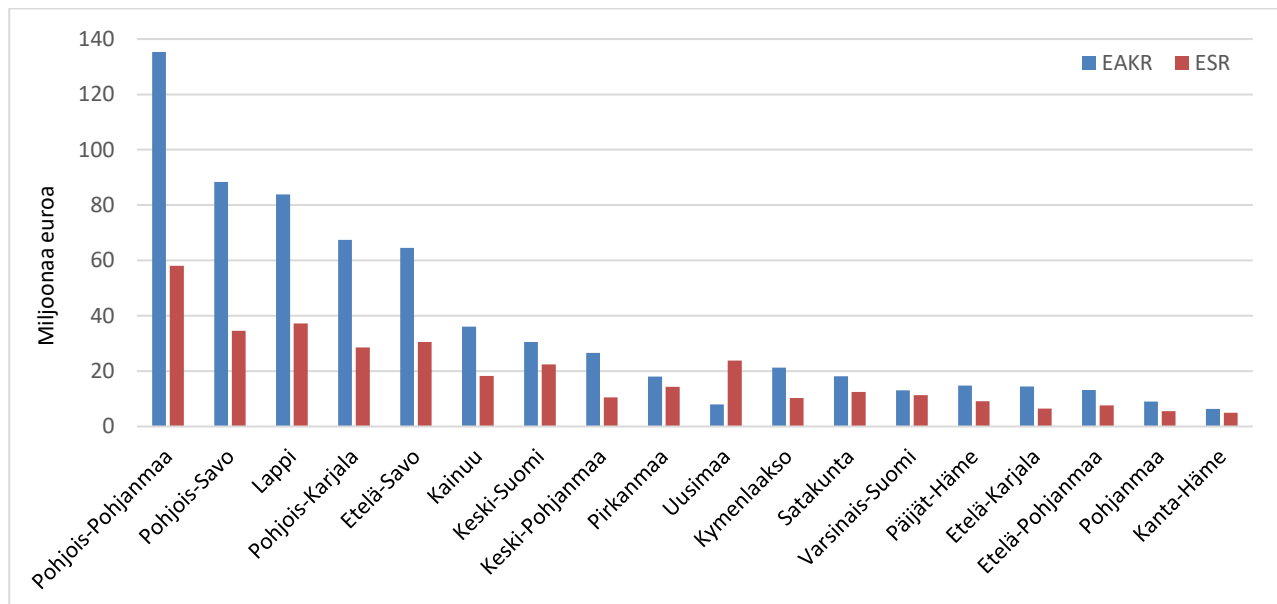

Ohjelmärahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2017 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2 ja kuva 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehukseen sisältyvät ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n.

Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin 31.12.2017 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	135,3	60,4	580	58,1	24,2	124	193,4	14,1 %	84,6	704
Pohjois-Savo	88,4	36,2	315	34,6	16,8	118	122,9	9,0 %	53,0	433
Lappi	83,9	39,4	413	37,3	17,8	90	121,1	8,8 %	57,3	503
Pohjois-Karjala	67,4	28,7	242	28,5	12,1	75	95,9	7,0 %	40,9	317
Etelä-Savo	64,5	31,5	251	30,5	14,2	99	95,0	6,9 %	45,7	350
Kainuu	36,0	16,2	159	18,3	10,1	46	54,3	4,0 %	26,3	205
Keski-Suomi	30,5	11,7	205	22,4	9,7	61	52,9	3,9 %	21,4	266
Keski-Pohjanmaa	26,6	12,4	158	10,5	3,5	24	37,1	2,7 %	15,9	182
Pirkanmaa	18,0	7,3	146	14,3	5,2	34	32,3	2,4 %	12,5	180
Uusimaa	7,9	3,9	19	23,8	10,6	66	31,7	2,3 %	14,5	85
Kymenlaakso	21,3	11,8	101	10,3	3,5	34	31,6	2,3 %	15,3	135
Satakunta	18,1	8,3	116	12,5	4,8	28	30,6	2,2 %	13,1	144
Varsinais-Suomi	13,0	3,9	133	11,3	4,5	31	24,4	1,8 %	8,4	164
Päijät-Häme	14,8	7,0	107	9,2	3,3	27	23,9	1,7 %	10,3	134
Etelä-Karjala	14,4	6,3	72	6,5	2,2	22	20,9	1,5 %	8,5	94
Etelä-Pohjanmaa	13,2	5,9	94	7,6	2,4	20	20,8	1,5 %	8,3	114
Pohjanmaa	9,0	2,6	132	5,5	2,1	15	14,6	1,1 %	4,7	147
Kanta-Häme	6,3	2,6	66	5,0	2,1	17	11,3	0,8 %	4,7	83
Ei-maakuntakohdennettu	107,4	49,0	111	201,1	77,4	191	308,5	22,5 %	126,4	302
Ylimaakunnallinen	17,5	9,2	37	29,5	11,1	59	47,0	3,4 %	20,3	96
Yhteensä	793,7	354,5	3 457	576,8	237,5	1 181	1 370,5	100,0 %	592,0	4 638
Etelä- ja Länsi-Suomi	166,7	71,4	1 191	128,4	50,3	355	295,1	21,5 %	121,7	1 546
Itä- ja Pohjois-Suomi	502,1	224,9	2 118	217,8	98,7	576	719,9	52,5 %	323,6	2 694

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2017 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2017 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt 227 uutta yritystä (joista naisten perustamia 72 eli 32 %)
- Luotu 3 566 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 1 069 eli 30 %)
- Luotu 325 uutta t&k&i –työpaikkaa (joista naisten osuus 114 eli 35 %)
- 312 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 319 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 332 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 1 097:ssä pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 264:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- 935 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 5 110 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- Kehitetty yhdyskunnissa 1 010 uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua

ESR-hankkeissa:

- Osallistunut:
 - ✓ 82 728 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 42 590 eli 51 %) ja 55 904 työssä olevaa henkilöä (joista naisia 36 537 eli 65 %)
 - ✓ 29 277 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 14 312 eli 49 %), 52 810 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 27 804 eli 53 %) ja 53 288 henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 35 600 eli 67 %)

- ✓ 7 965 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 5 720 eli 72 %)
- ✓ 17 376 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 9 251 eli 53 %)
- ✓ 2 931 vammaista henkilöä (joista naisia 1 462 eli 50 %)
- ✓ 2 031 asunnotonta tai asuntomarkkinoilta syrjäytynyttä henkilöä (joista naisia 752 eli 37 %)
- 2 811 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 1 492 eli 53 %)
- 5 734 työttömänä ollutta on saanut työpaikan (joista naisia 2 852 eli 50 %)
- Tuettu 14 037 mikro- ja pk-yritystä

Täytäntöönpanon kuvaus

Myönteinen taloussuhdanne vaikutti ohjelman täytäntöönpanoon. Yritysrahoituksen kysyntä oli vilkasta. Alueilla korostuivat monet erilaiset teemat kuten matkailu, puuteollisuus, robotiikka, tekoäly ja kiertotalous sekä maakuntaudistukseen liittyen soite-sektorin kehittäminen. Myös vähähiilisyys kiinnitettiin hanketoiminnassa huomiota. Monin paikoin avautui uusia työpaikkoja ja hankkeissa kiinnitettiin huomiota työpaikkojen täyttämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen. Hanketoiminnalla pyritään löytämään uusia ratkaisuja työn tekemisen ja työllistymisen edistämiseksi.

Maakuntaohjelmien tavoitteita on onnistuneesti integroitu rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden kanssa yhteneviksi. Keskeinen ja tärkeä rooli on myös alueiden älykkään erikoistumisen RIS3 –strategioilla. Aluekehittämisen painopisteiden ja rahoitettavien hankkeiden valinta tapahtuu alueellisessa päätöksenteossa, mm. pyytämällä alueilta kattavasti lausuntoja. Rahoittajat tukevat ja kannustavat alueita myös ylimaakunnallisten hankkeiden käynnistämiseen, vaikka niiden rahoittaminen onkin alueellisista rahoituskehyksistä hallinnollisesti raskasta; valtakunnallisista toimenpidekokonaisuuksista yliaalueellisten hankkeiden rahoittaminen on helpompaa. Ohjelman valtakunnallisissa toimenpidekokonaisuuksissa rahoitusta keskistetyt hoitavat viranomaiset pyytävät hakemuksista lausuntoja tarvittaessa niiltä rahoittajilta, joiden alueella toiminta tulee tapahtumaan. Myös usean toteuttajan yhteishankkeita on käynnistynyt erittäin hyvin.

ESR:n kansainvälisen yhteistyön ensimmäisessä koordinoitussa haussa hyväksytyt hankkeet käynnistyivät vuonna 2017. Näissä hankkeissa on kumppaneita Belgiasta, Puolasta, Saksasta, Sloveniasta ja Ruotsista.

Rahoittajat järjestivät vuoden aikana pääsääntöisesti kaksi hakua. Haettavana oli niin alueellisia kuin valtakunnallisiakin teemoja. Yritystukihakemuksia otettiin vastaan jatkuvasti. ESR:n kansainvälisen yhteistyön vuonna 2018 käynnistyvään toiseen koordinoituun hakuun valmistauduttiin käynnistämällä valmisteluhankkeiden haku vuonna 2017. Osassa maata järjestettiin kokeilukulttuuriin liittyen innovatiivisten, enintään kuuden kuukauden mittaisten, rajattujen ja konkreettisten ESR-kokeilujen haku. Näistä saatiin hyviä kokemuksia ja kokeiluhankkeiden rahoittamista laajemmin jatkossa tuleekin harkita. Myös kaksivaiheinen haku, joka koostuu ideavaiheesta ja varsinaisesta hausta, on osoittautunut toimivaksi, sillä se tuottaa laadukkaampia hankkeita. Ideavaihe madaltaa kynnystä osallistua ensimmäiseen kierrokseen. Ideavaiheessa hakijat saavat palautetta hankeideastaan ja suosituksen osallistumisesta varsinaiseen hakuun. Menettelyllä varmistetaan, että hankkeet vastaavat haun painopisteitä ja edistävät maakuntaohjelmien ja älykkään erikoistumisen toimeenpanoa. Muutenkin hakijoille annettu neuvonta ja sparraus hakuvaiheessa edistävät hyvin hankkeiden suunnittelemista ja rahoitettavien hankkeiden tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Monesti hankesuunnitelmissa toimenpiteiden kuvaus on ensivaiheessa kuvattu melko yleisellä tasolla. Useimmissa tapauksissa hakija täsmentää hankesuunnitelmaa rahoittajan

antaman palautteen pohjalta vielä ennen rahoituspäätöstä. Kaikilta rahoitettavaksi hyväksyttäviltä hankkeilta edellytetään sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden valtavirtaistamista.

Useimmiten hankkeiden hakijoina ovat tahot, jotka ovat saaneet rahoitusta jo aiemmin kuluvalle ohjelmakaudella. Toimijoiden tiukat taloudelliset ja henkilöstöresurssit vaikeuttavat monissa tapauksissa hankkeiden suunnittelua ja niiden omarahoitusosuuden hankkimista. Toisaalta tiukan taloudellisen tilanteen johdosta hankkeiden kustannusarviot ovat realistisia. On myös tunnistettu, että monissa tapauksissa lyhyistä ja kustannuksiltaan melko pienistä kehittämis- ja kokeiluhankkeista saatetaan saada jopa parempia tuloksia kuin paljon kustannuksia sisältävistä pitkistä hankkeista.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2017 kolme kertaa, 11.4. Helsingissä, 12.-13.6. Jyväskylässä ja 19.12. Helsingissä. Lisäksi ERI-rahastojen (Euroopan rakenne- ja investointirahastot) yhteinen edistymiskertomus käsiteltiin komission pääosastojen sekä työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen yhteisessä kokouksessa Helsingissä aamupäivällä 13.11., jonka jälkeen oli vuorossa kunkin ohjelman oma vuosikokous.

3. TOIMINTALINJOITTAISEN TARKASTELU

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2017 loppuun mennessä 2 041 hanketta. Selvästi tärkein erityistavoite on 2.1. *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 59 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävämmäksi on vuoden 2017 aikana noussut vähähiilisyttä edistävä 3.1 *PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen*, johon on kohdistunut 17 % toimintalinjan rahoituksesta – maakuntien väliset erot ovat kuitenkin huomattavia. Erityistavoitteen 1.1 *Uuden liiketoiminnan luominen* osuus oli 13 % ja vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan erityistavoitteen 1.2. *PK-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* 10 % toimintalinjan rahoituksesta.

Yritystukihakemuksia on käsitelty koko ajan ilman erityisiä hakujaksoja. Myös monet maakunnan liitot toimivat rahoittajina toimintalinjalla.

Etelä-Suomessa suurin osa toimenpiteistä liittyy yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen. Lisäksi Uudenmaan liitto toteutti ”Kasvua kansainvälisistä osaajista” -erillishaun, jonka taustalla oli työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2016 käynnistämä Kansainvälisistä osaajista kasvua -agenda, joka on sittemmin laajentunut koko valtioneuvoston yhteiseksi Talent Boost – Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelmaksi.

Länsi-Suomessa keskeisenä teemana on ollut digitaalisuus (mm. investoinnit toiminnanohjausjärjestelmiin). *Itä-Suomessa* merkillepantava muutos on yritysten tavoittelemien viennin kasvun ja kansainvälistymisen korostuminen.

Pohjois-Suomessa matkailu oli edelleen maakuntia yhdistävä teema. Suhdanteiden kohentuessa yritykset ovat suunnanneet resurssiaan kehittämisestä operatiiviseen toimintaan, mikä on heijastunut myös hankehakemusten määriin.

Hanke-esimerkkejä:

BIITTI - Yritystiimit Uudellamaalla

Posintra Oy sekä osatoteuttajina Yrityskehitys Novago Oy ja Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy Forum

Kolmen uusmaalaisen kehitysyrityksen yhteishankkeessa monipuolistetaan alueen elinkeinorakennetta digitaalisuuden, innovatiivisten investointien sekä palvelu- ja tuotantoketjujen osalta. Hankkeeseen osallistuu laajasti yrityksiä Itä-, Länsi- ja Keski-Uudenmaan seuduilta kasvattamaan toimintaansa ja vahvistamaan korkean lisäarvon syntymistä.

Osallistuvat yritykset muodostavat alueelliset Lähiitiimit sekä kolmen kehittämisenäkökulman mukaan luokiteltavat Profiilitiimit. Moniulotteinen tiimitoiminta luo kasvua ja kansainvälistymistä hakeville yrityksille avoimen kehittämisalustan ja mahdollisuuden keskittyä oman kasvupolun rakentamiseen alueellisissa ja temaattisissa tiimeissä. Työ tehdään käytäjälähtöisesti perustuen kehitysyritysten osaamiseen ja osallistuvien yritysten tarpeisiin.

Toteutusaika: 1.9.2016-31.5.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 782 800 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A72097>

Seemoto Kansainvälistyminen 2, Meshworks Wireless Oy

Seemoto yritysratkaisuissa yhdistyy langaton, paikallinen anturitekniologia tehokkaaseen keskitettyyn palvelin pohjaiseen tiedonhallintaan. Seemotolla yritys tehostaa ja automatisoi toimintojaan, kuten lämpötila- (tai muut olosuhde) mittaukset. Seemoto täyttää viranomaisten asettamat vaatimukset lääkkeiden, laboratorionäytteiden ja elintarvikkeiden lämpötilaseurantaan liittyen. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa Seemoto yritysratkaisuiden hyödyntäminen valikoiduilla uusilla markkina-alueilla; sekä EU:n sisällä että EU:n ulkopuolella. Hanke koostuu mm. markkinatutkimuksista ja palvelin keskuksen kehitysprojekteista, jotka tukevat uusille markkina-alueille laajenemista sekä vientiä edistävien uusien avainhenkilöiden palkkaustoimenpiteistä.

Toteutusaika: 29.5.2017 - 30.9.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 64 900 euroa

<https://www.meshworkswireless.com/>

<https://www.seemoto.com/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektitkoodi=A73172>

VisitSaimaa – Lakeland Finland 2017–2019, Mikkelin kehittämissyhtiö Miksei Oy

Hanke on maakunnallinen matkailun kehittämis- ja markkinointihanke, jonka keskeisin tavoite on nostaa Saimaan alue merkittäväksi ja kansainväliseksi matkailukohteeksi Lapin ja Helsingin rinnalle sekä kasvattaa Etelä-Savon matkailutuloa. Hanke laajentaa aikaisempien hankkeiden näkökulmaa maakunnalliseksi ja ylimaakunnalliseksi, panostaa erityisesti tunnettuuden ja saavutettavuuden parantamiseen unohtamatta jatkuvaa tarvetta kehittää asiakaslähtöisiä palveluja ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Hankkeen tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä Etelä-Savo ja Saimaan alue tunnetaan nykyistä merkittävästi paremmin vetovoimaisena matkailualueena sekä kotimaassa että kansainvälisillä markkinoilla valituissa segmenteissä. Kansainvälisten matkailijoiden määrä ja matkailutulo kasvavat valituilta markkina-alueilta tasaisesti ja ympärivuotista matkailua kehitetään pitkäjänteisesti kestävä matkailun periaatteita noudattaen. Yritykset ovat sitoutuneet yhteistyöhön - yhteisiin tavoitteisiin ja yhteisiin asiakkuuksiin.

VisitSaimaa- hankkeella haetaan ratkaisuja mm. Saimaa-brändin rakentamiseen ja tunnettuuden parantamiseen, Saimaan alueen asiakaslähtöisten sisältöjen ja palvelujen edelleen kehittämiseen, Saimaa-yhteistyömallin syntyymiseen sekä digitaalisen matkailumyynnin ja -markkinoinnin edistämiseen Saimaan alueella.

Toteutusaika: 1.4.2017 - 31.3.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 655 625 euroa

<http://www.visitsaimaa.fi/fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektitkoodi=A73220>

Oulunkaaren ja Koillismaan kasvu- ja vientikokeiluverkosto – OK#Kasvuverkosto

Oulunkaaren kuntayhtymä sekä osatoteuttajina Oulun Yliopisto ja Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Hankkeen tavoitteena on rakentaa Oulunkaaren ja Koillismaan alueelle mikroyritysten ja yritysrajoituksen tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimijoiden (TKK-toimijat) kokeiluperusteinen kasvu- ja vientikokeiluverkosto. Kokeiluperusteinen kaupallistamis-, kasvu- ja vientitoiminta purkaa tehokkaasti erityisesti pienimpien yritysten kasvun esteitä. Suomalaisissa mikroyrityksissä ajan ja resurssien käyttö kohdistetaan liiaksi tuotteen tai palvelun suunnitteluun, jolloin konkreettiset myynti- ja vientikokeilut alkavat aivan liian myöhään. Myös yritysrajoituksen toimijoiden keskuudessa uusien kaupallistamis-, kasvu- ja vientikäytäntöjen soveltaminen on vähäistä. Tietoa tarvitaan erityisesti uudentyypisistä digitaalisista kasvun ja kansainvälistymisen mekanismeista. Uutta tietoa, uusia toimintamalleja ja uusia tekoja tarvitaan erityisesti mikroyrityksissä. Kokeiluperusteisten kasvu- ja kansainvälistymismekanismien käyttöönotolla on jo kiire Oulunkaaren ja Koillismaan mikroyrityksissä ja niitä tukevien TKK-toimijoiden palveluissa.

Mikroyritykset ohjaavat hankkeen kautta toteutettavaa tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimintaa Oulunkaaren ja Koillismaan alueella, mikä varmistaa konkreettiset yritysvaikutukset. Tässä hankkeessa otetaan nopeutetusti käyttöön Mikroyritysten kasvualusta-hankkeessa maakunnan eteläosissa testattu ja toimivaksi osoittautunut toimintamalli. Toimintamallia on vuoden 2015 aikana testattu maakunnan eteläosissa 66 mikroyrityksen voimin ja saadut kokemukset ovat erittäin myönteisiä.

Tällä hankkeella on merkittävä uutuusarvo. Alueella ei ole aiemmin kohdistettu toimenpiteitä mikroyritysten kasvu- ja vientipotentialin käyttöönottamiseksi. Mikroyritykset ohjaavat ensimmäistä kertaa kohdealueen kasvu- ja vientitoimintaa mikä varmistaa konkreettiset yritysvaikutukset. Nopeiden kokeilujen periaate otetaan käyttöön alueella ensimmäistä kertaa mikroyritysten kehittämisessä. Periaatteen mukaisesti yritysten kaupallistamiseen, kasvuun ja vientiin tähtäävissä vertaisryhmissä (1) toistetaan nopeita kokeiluja, (2) arvioidaan tulokset ja (3) hyödynnetään oppiminen seuraavissa kokeiluissa. Todennetut onnistumiset (4) skaalataan alueella ja kansallisesti. Hankkeen kautta syntyvät kokemukset ja onnistumiset levitetään mediassa sekä päättäjien ja yritysrajoituksen toimijoiden keskuudessa. Alueen mikroyritysten merkittävä kasvu- ja vientipotentiali otetaan käyttöön. Hanke ratkaisee konkreettisesti tavalla pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA, Northern Sparsely Populated Areas) kasvu- ja vientiyrittäjyyden erityishaasteita.

Toteutusaika: 1.8.2016 - 30.6.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 472 970 euroa

OK#KASVUVERKOSTO
OULUNKAAREN JA KOILLISMAAN KASVU- JA VIENTIKOEILUVERKOSTO -HANKE

ffmatch™
KONffa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

<https://www.oulunkaari.com/elinvoimaa/kasvu-hanke/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72115>

Haapala, Haapala BnB Oy, Sotkamo

Haapala koostuu kolmesta osa-alueesta; panimo, ravintola ja B&B. Toiminnan tavoitteena on olla alueellisella ja kansallisella tasolla matkailun-, ravintolatoiminnan- ja juomien valmistuksen edelläkävijöitä kunnioittaen perinteitä sekä nostaen esiin paikallisia makuja mielenkiintoisessa muodossa. Haapala haluaa tuottaa kaikki palvelunsa eettisesti ja ympäristö tarkasti huomioiden, ja olla kuuluu palveluistaan paikallisesti ja myös koko Suomen laajuudessa, ulkomaita unohtamatta.

Toteutusaika: 12.6.2017 - 15.6.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 327 580 euroa

<http://www.haapalabnb.fi/>

Linkki yrityksestä ja hankkeesta kertovaan videoon (julkaistu Pohjois-Suomen rakennerahastojen uutiskirjeessä 2/2017):

<https://www.youtube.com/watch?v=vFIYCTK4oBU&list=PLyZsJGvjrPnhr5GuDCJ1vs9O41iAjw27J&index=7>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73035>

Technogrowth 2020 – teknologia- ja energia-alan yritysten yhteistyön, uudistumisen ja kilpailukyvyn vahvistamisen kehittämishanke

Navitas Kehitys Oy sekä osatoteuttajina Kehitysyhtiö Savogrow Oy ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Hanke oli Pohjois-Savon taloudellisesti merkittävimmän toimialan kärkihanke, millä pyrittiin tukemaan alan pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä eri toimenpitein. Näitä ovat mm. lukuisat eri teemojen koulutukset ja valmennukset sekä messumatkat, uusien verkostojen luominen ja vientiä edistävät toimet. Myös kehitysympäristöjen hyödyntämistä yritysten tuotekehityksen ja testausten tukena edistettiin. Yritysten tuotannollista kyvykkyyttä kehitettiin eri keinoin liittyen mm. Lean:iin, digitaalisuuteen, robotiikkaan ja 3D-

tulostukseen. Energiakartoitusten ja infojen keinoin edistettiin yritysten energiatehokkuutta. Myös yrityskentän tunnettuutta edistettiin. Mukana toiminnassa oli kaikkiaan 214 yritystä, joista 20 laajensi tai aloitti vientitoimintaa hankkeen vaikutuksesta. 39 yrityksen liikevaihto/henkilöstö kasvoi merkittävästi hankkeen seurauksena. Uusia työpaikkoja syntyi 24 kpl.

Toteutusaika: 1.2.2015 - 31.8.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 173 896 euroa

TECHNOGROWTH

kilpailukykyä - kasvua - kansainvälistymistä

<http://www.navitas.fi>

<http://www.technogrowth.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A70088>

Harriniva Master Plan, Harriniva Oy

Harriniva Hotels & Safaris on kolmannessa polvessa toimiva matkailualan yritys Muoniossa. Yrityksen liiketoiminta ja työllistävyys ovat kasvaneet nopeasti vuodesta 1995 lähtien, jolloin yritys aloitti voimakkaan kansainvälistymisen. Tällä hetkellä Harriniva on Suomen toiseksi suurin safariyritys. Master Plan -työssä määritetään uuden sukupolven tahtotila ja kehitetään tuotteita ympärivuotisuuden näkökulmasta. Työssä määritetään missä Harriniva on, minne yritys haluaa vuoteen 2035 mennessä ja miten sinne päästään. Työn aikana luodaan yrityksen visio, mutta myös kestävästi toteuttavissa oleva konkreettinen toimenpidesuunnitelma ja työkalu vision toteuttamiseksi. Harrinivan tavoitetila tullaan määrittämään seuraavien osakokonaisuuksien kautta: 1) perinteet, arvot, visio & toiminta-ajatus, 2) kilpailukyky, ainutlaatuiset myyntivaltit, erottuminen, kestävä kehityksen suunnitelma ja brändi, 3) matkailuinfrastruktuurin omistus ja kehityspotentiaali, 4) saavutettavuus, 5) kohteiden ominaispiirteet, profiilit ja haluttu asiakaskokemus, 6) nykyiset ja tavoitellut asiakkaat, 7) myyntikanavat ja 8) tuottavuuden parantaminen ja operatiivisen toiminnan tehostaminen.

Toteutusaika: 23.1.2017 - 30.6.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 156 940 euroa

Linkki yrityksestä ja hankkeesta kertovaan juttuun (julkaistu Pohjois-Suomen rakennerahastojen uutiskirjeessä):

[https://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue/uutiskirjesisallot/-](https://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue/uutiskirjesisallot/)

[/asset_publisher/bwlbSYUye2WW/content/matkailluuketoiminta-kukoistaa-lapissa/maximized](https://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue/uutiskirjesisallot/-/asset_publisher/bwlbSYUye2WW/content/matkailluuketoiminta-kukoistaa-lapissa/maximized)

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A72655>

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla 2 oli vuoden 2017 loppuun mennessä käynnistynyt 1 401 hanketta. Erityistavoitteeseen 4.1. *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* on kohdistunut 57 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Sekä erityistavoitteen 5.1. *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen* että 3.2. *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* osuus on runsas viidennes.

Etelä-Suomessa toimintalinjan hankkeille on ominaista vahva tutkimustausta kytkettynä yritysysteistyöhön. Ohjelman fokuointi ja hankkeiden kuntarahavelvoite ovat kuitenkin kaventaneet hakijajoukkoa. Maakuntien omien painotusten mukaisten hankkeiden lisäksi toimintalinjalla rahoitetaan 6Aika-strategian painopisteitä toteuttavia hankkeita liittyen avoimiin innovaatioalustoihin, avoimeen dataan ja rajapintoihin sekä avoimeen osallisuuteen.

Länsi-Suomessa toimintalinjan hankkeet tukevat tehokkaasti maakuntien määrittelemiä kärkitoimialoja – erityisesti digitalisaation näkökulmasta. Sekä toteuttajien että rahoittajien indikaattoreihin liittyvän osaamisen lisääntyminen on kasvattanut hankkeiden tavoitteellisuutta alkuohjelmakauteen nähden.

Itä-Suomessa toimintalinjalla on vahvistettu soveltavan tutkimuksen huippua maakuntien älykkään erikoistumisen kärkien osalta ja tehostettu kehittämisympäristöjen toimintaa elinkeinoelämälähtöisesti. *Pohjois-Suomessa* älykkään erikoistumisen mukaisia hankkeita on toteutettu yritysten tarpeiden pohjalta. Runsas neljännes toimintalinjan rahoituksesta onkin kohdistunut yrityshankkeisiin, ja erityisesti digitalisaation mahdollisuuksiin. Ympäristöhankkeilla on pureuduttu elinkeinotoiminnan aiheuttamiin haittoihin ja kehitetty luonnontuotealaa.

Hanke-esimerkkejä:

PAKKAAMO 2020 - lähi- ja luomuruokapakkaamisen demonstrointi- ja pilotointiympäristö (ylimaakunnallinen hanke), Lappeenrannan teknillinen yliopisto sekä osatoteuttajina Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy ja Åbo Akademi

PAKKAAMO 2020 -hankkeen tavoitteena oli luoda Etelä-Suomen alueelle kuitupohjaisten biomateriaalien, pakkausratkaisuiden ja pakkausvalmistusteknologioiden kehittämiseen erikoistunut lähi- ja luomuruokapakkaamisen tutkimus- ja osaamiskeskittymä. Hankkeen alueellisena tavoitteena oli parantaa kartonkiteollisuuden, tutkimuslaitosten ja pakkausalalla toimivien yritysten valmiuksia kehittää lähi- ja luomuruoan pakkaamiseen soveltuvia tulevaisuuden pakkausratkaisuja ja hajautettuun pakkausvalmistukseen tarvittavia koneita ja laitteita. Hankkeen taustatekijöihin kuuluivat suomalaisen kartonkiteollisuuden kilpailukyvyyn säilyttäminen ja voimakkaasti kasvava lähi- ja luomuruoka-trendi. Hankkeessa yhdistyi kotimaisen kartonkiteollisuuden ja maatalouden tuotteet, biomateriaalista valmistetut kartonkipakkaukset ja lähi- tai

luomutuotetut elintarvikkeet, "yhdeksi kaupalliseksi tuotteeksi", ja syntyi kotimaista pakkausosaamista lähi- ja luomuruokapakkaajien hyödynnettäväksi.

Kuva: Ville Jahn

Pakkaamo 2020 -hankkeessa kehitettiin lähipakkaamon demonstrointi- ja pilotointiympäristö. Lisäksi hankkeessa kehitettiin uusiutuvia, nykyisiä biomateriaaleja edullisempia, biomateriaaleja vaihtoehtoisiksi elintarvikepakkausten muovimateriaaleille. Lisäksi kehitettiin tekniikoita, joilla voidaan esimerkiksi hidastaa bakteerien toimintaa, parantaa ruoan säilyvyyttä, turvallisuutta, tuotteiden varastointivakautta sekä personoitavuutta ja lisäarvoa.

Toteutusaika: 1.2.2015 - 28.2.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 595 145 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70197>

Partex –hankekokonaisuus: Partex Invest 1 ja 2 (EAKR) ja Partex-paja (ESR)

IntoPajat ry sekä osatoteuttajina TyönVuoksi ry ja Saimia AMK (ESR)

PARTEX-invest 1 ja 2 hankkeet ovat hankeparina ESR-rahoitteiselle PARTEX-paja hankkeelle. Partex-invest 1 hanke toimii kehittämistyön kautta tukiprosessina Partex-invest 2 hankkeen laitehankinnoille (murskain, vasaramylly ja näihin liittyvät lisälaitteet). EAKR-rahoitteiset PARTEX-invest 1 ja 2 hankkeet tukevat ESR-hankkeessa kehitettävien poistotekstiilien vastaanottoon, käsittelyyn ja edelleen toimittamiseen liittyvien toimintamallien laadukasta ja tarkoituksenmukaista toteutusta toimintaympäristön luomisen ja materiaalien käsittelyprosessien optimoinnin kautta.

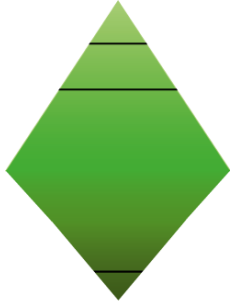
PARTEX-pajan tehtävänä on tekstiilien elinkaaren pidentäminen. Pyrkimyksenä on kierrättää tekstiiliä alku-peräisessä muodossaan kuluttajilla mahdollisimman pitkään, tämän jälkeen tekstiileistä voidaan käyttää osia uudistuotteita valmistavien yritysten tarpeisiin ja viimeisenä toimenpiteenä tekstiilit murskataan ja toimitetaan jatkojalostettavaksi esim. komposiittimateriaalien raaka-aineeksi.

PARTEX-hankkeet ovat IntoPajat ry:n ja TyönVuoksi ry:n yhteishankkeita, ne liittyvät kiinteästi Lappeenrannan teknillisen yliopiston kierrätysmateriaalien hyödyntämiseen liittyviin hankkeisiin, tutkimustyöhön sekä näiden kautta syntyneisiin yrityksiin.

Toteutusaika: Partex-paja: 1.4.2016 - 30.9.2018, Patex-invest 1&2: 1.6.2016 - 30.11.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: Partex-paja: 399 880 euroa, Partex-Invest.1: 61 870 euroa, Partex-Invest.2: 61 572 euroa

Partex-Paja

<http://www.intopajat.fi/partex/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71842>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71874>

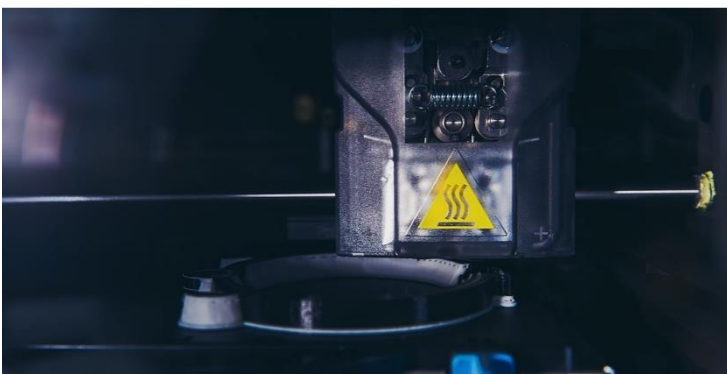
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20675>

3D Boosti ja 3D Invest (Pirkanmaa)

Sastamalan koulutuskuntayhtymä sekä osatoteuttajina Tampereen ammattikorkeakoulu Oy ja TTY-säätiö

3D Boosti ja 3D Invest -hankkeiden aikana on Pirkanmaalle muodostunut huomattava 3D-tekniikkaan liittyvä osaamiskeskittymä. Hankkeita toteuttaneet Tampereen teknillinen yliopisto (TTY), Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK) sekä SASKY koulutuskuntayhtymä (SASKY) ovat ottaneet teknologiaharppauksen materiaalia lisäävän valmistuksen saralla. Organisaatioiden vahvan yhteistyön avulla on saatu aikaan tutkimus-, kehitys-, oppimis- ja innovaatioympäristöt, jotka koostuvat erilaisista 3D-tulostuksen ja skannauksen laitteista.

Kehityshankkeiden aikana on palveltu 32:ta yritystä ja autettu 3D-tulostukseen liittyvissä haasteissa. Yrityksille on järjestetty erilaisia seminaareja, yrityskohtaista asiantuntijapalvelua, tutustumiskäyntejä sekä mahdollisuuksia tulostaa protokappaleita erilaisista materiaaleista. Kehityshankkeiden aikana on luotu toimiva verkosto niin hanketoimijoiden kuin laajemmankin 3D-tulostuksesta kiinnostuneiden yritysten ja muiden organisaatioiden kesken. Laitteistomääritykset on tehty siten, että kaikilla toimijoilla on käytössään erilaiset ja eri menetelmiin perustuvat laitteistot. Hankkeen myötä on jaettu tietoa ja on tehty selvitystyötä mm. materiaaleista, laitteista sekä eri tekniikoista. Nettisivujen ja some-profiilien avulla on jaettu ajankohtaista osaamista. Tutkimustoiminta on käynnistynyt laiteympäristöjen varustamisen myötä.

Toteutusaika: 1.10.2014 - 30.6.2017 (3D Boosti) / 1.3.2015 - 30.6.2017 (3D Invest)
Julkinen rahoitus yhteensä: 355 835 euroa (3D Boosti) / 1 567 800 euroa (3D Invest)

<http://3dpirkanmaa.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70633>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70676>

Kuusen solukkolisäysteknologioiden testaus (TeknoSE)

Luonnonvarakeskus

Kasvullisella lisäyksellä voidaan tuottaa ominaisuuksiltaan tunnettua ja tasalaatuista taimiaineistoa erilaisiin metsäbiomassan käyttötarkoituksiin. Hankkeen tavoitteena on parantaa kuusen alkiomonistukseen (so-maattinen embryogeneesi, SE) perustuvan teknologian kustannustehokkuutta tuotannon eri vaiheissa, sekä pilotoida SE-taimien kasvatusta yhdessä alan yritysten kanssa. Tarkoituksena on myös rekisteröidä ensimmäinen solukkolinjayhdistelmä metsänviljelyaineistoksi, mikä mahdollistaa aineistojen luovuttamisen taimi-tuottajille. TeknoSE-hankkeessa testataan ja optimoidaan sitä edeltävässä hankkeessa ”Kuusen kasvullinen lisäys – kohti tulevaisuuden taimituotantoa” kehitettyä ja hankittua teknologiaa, erityisesti bioreaktoreita ja LED-valaisua kuusen solukkotaimien tuotannossa. Lisäksi kehitettyjä solukkotaimien alkukasvatustekniikoita pilotoidaan yhteistyössä suuren taimituotantoyrityksen kanssa, modernia taimitarhateknologiaa soveltaen. Tavoitteena on arvioida eri kasvatustekniikoiden vaikutusta, ja varmentaa solukkotaimien hyvä laatu ja kasvu. Hankkeen tuloksena käsityön määrää solukkotaimien tuotanto- ja testausprosessissa voidaan vähentää, sekä parantaa prosessin kustannus- ja energiatehokkuutta. Hankkeen tuloksena roolijako tutkimuksen ja kaupallisen massatuotannon välillä selkenee, ja toimijat voivat arvioida erikoistumis- ja kumppanuusmahdollisuuksia.

Toteutusaika: 1.1.2017 - 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 240 484 euroa

<https://www.luke.fi/projektit/teknose/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72814>

Sirkkalan energiapuisto (hankekokonaisuus)

Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö

Sirkkalan Energiapuiston hankekokonaisuudessa rakennettiin valtakunnallisesti ainutlaatuinen uusiutuvan energian tutkimus-, kehitys- ja oppimisympäristö, joka tuo yhteen alan yritykset, opiskelijat, koulutusorganisaatiot ja tutkimuslaitokset. Energiapuisto sisältää laajan valikoiman puuta energianlähteenään käyttäviä sähkön ja lämmöntuotantolaitteita, sekä useita auringosta energiaa tuottavia yhdistelmiä. Osaamisen kehittämishankkeen toiminnalle välttämättömät laitteet hankittiin kaksivaiheisessa investointihankkeessa. Energiapuiston laitteet esittelevät uusia tekniikoita investoinneista kiinnostuneille ja tuottavat puolueetonta tietoa päätöksenteon tueksi. Energiapuistossa selvitetään myös eri energiantuotantomuotojen todellisia käyttö- ja ylläpitokustannuksia sekä koko toimintaketjun kustannusrakennetta ja energiatehokkuutta kokonaisenergiataseen ja resurssitehokkuuden näkökulmasta.

Sirkkalan energiapuisto - Biotalousosaamisen investoinnit, Mobiili puu-CHP

Toteutusaika: 1.10.2014 - 31.12.2015

Julkinen rahoitus yhteensä: 339 204 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70031>

Sirkkalan energiapuisto - Biotalousosaamisen kehittäminen

Toteutusaika: 1.10.2014 - 30.9.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 300 000 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70026>

Sirkkalan energiapuisto - Biotalousosaamisen investoinnit, osa 2.

Toteutusaika: 1.1.2016 - 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 230 500 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71397>

Moderni Hirsikaupunki. Hirsirakennusten uusi arkkitehtuuri, massakustomointi ja elinkaaritalous, Oulun yliopisto

Moderni Hirsikaupunki -hankkeen tavoitteena on tutkia kaupunkimaiseen ympäristöön sopivan hirsirakentamisen uutta arkkitehtuuria, massakustomoinnin hyödyntämistä hirsirakennusten suunnittelussa ja hirsirakennusten elinkaaritaloutta. Tarkastelussa ovat mukana niin pienet hirsirakennukset loma-asunnoista omakotitaloihin kuin suuret hirsirakennukset kerrostaloista julkisiin rakennuksiin. Hankkeeseen sisältyy esiselvitysvaihe, jossa täsmennetään hirsirakentamisen markkinaosuuden kasvattamiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Esiselvityksen kohderyhminä ovat kuluttajat, tilaajat, rakentamista valvovat viranomaiset ja rakennusteollisuuden edustajat. Esiselvitysvaihetta seuraa suunnittelututkimusvaihe, jossa tutkitaan kaupunkimaiseen ympäristöön sopivien hirsirakennusten arkkitehtuuria niin pienten kuin suurten kohteiden osalta laatimalla konkreettisia arkkitehtisuunnitelmia ja reflektoiden niitä. Hankkeen arviointivaiheessa suunnittelututkimusvaiheen arkkitehtisuunnitelmista kerätään jälleen palautetta esiselvitysvaiheen kohderyhmiltä sekä tarkastellaan suunniteltujen rakennusten elinkaaritaloutta. Hankkeen lopputuloksena syntyy konkreettisia hirsirakennusten

arkkitehtisuunnitelmia sekä tietoa hirsirakentamisen markkinaosuuden kasvattamisen haasteista ja mahdollisuuksista. Hankkeeseen liittyy myös seminaareja ja jo toteutuneiden pilottikohteiden esittelyä.

Toteutusaika: 1.1.2016 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 808 712 euroa

<http://www.oulu.fi/yliopisto/node/46376>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A71547>

Mikroaaltojen ja kryokonsentraation hyödynnettävyys teollisissa prosesseissa

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus

Hankkeessa tutkitaan kahden Suomen prosessiteollisuudessa hyödyntämättömän tekniikan, kryokonsentraation ja mikroaltokäsittelyn, soveltuvuutta elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden prosessointiin, sekä nestemäisten jätteiden käsittelyyn. Hankkeen avulla pyritään tuomaan maailmalla yleistäviä tekniikoita suomalaisten toimijoiden tietoisuuteen ja hyödynnettäväksi heidän toimintansa kannattavuuden, tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantamiseksi. Hankkeessa prosessoidaan yritysten näytteitä kryokonsentraatiolla ja mikroalotekniikalla ja tutkitaan prosessoinnin vaikutus tuotteiden laatuun. Lisäksi selvitetään prosessoinnin laiteinvestoinneista ja käytöstä muodostuvia kustannuksia. Hankkeen tulosten avulla yritykset

pystyvät arvioimaan tekniikoiden soveltuvuutta omaan prosessiinsa sekä prosessien tehokkuuden, että kustannusten kannalta.

Kryokonsentraatio on prosessi, joka tapahtuu luonnostaan vesiliuoksen jäätyessä: puhdas vesi kiteytyy ensin ja sulaan osaan konsentroituvat liuoksessa olevat vesiliukoiset yhdisteet, kuten suolat, vitamiinit, proteiinit ja aromaattiset yhdisteet. Mikroaaltouuni löytyy lähes jokaisesta kotitaloudesta, sillä tekniikka on nopea, yksinkertainen ja kustannustehokas. Lämmityksen lisäksi tekniikkaa voi käyttää monipuolisesti erilaisissa teollisissa prosesseissa: kuivaukseen, uuttoon, kypsennykseen, pastörintiin, sterilointiin sekä entsyymien nopeaan deaktivointiin. Tekniikan teollisuusikäytön ennustetaankin yleistyvän lähitulevaisuudessa merkittävästi.

Toteutusaika: 1.8.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 252 958 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A72894>

eUrho – Elektronisen urheilun oppimisympäristön rakentaminen +eSportsCenter (ESR/TL4)

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Elektroninen urheilu (e-urheilu, eSports) on tietotekniikkaa hyödyntävää kilpaurheilua. Elektronista urheilua harrastetaan niin joukkueissa kuin yksilölajeina. Tavallisimpia pelattavia pelejä ovat tietokone- tai konsolipelit (strategia-, arena-, taistelun-, urheilu, ajo- sekä rytmi- ja tanssipelit). E-urheilu on yksi Suomen nopeimmin kasvavista huippu-urheilulajeista. Pelaajamäärä on kasvanut nopeasti satoihin miljooniin ympäri maailman. Lajin kasvu on ollut erittäin nopeaa ja Suomessa ei olla pystytty reagoimaan koulutus- ja kehittämistarpeeseen.

eUrho-hanke on laitteistoinvestointihanke, jonka tavoitteina on rakentaa eSports Center –ESR-hankkeen kanssa yhteistyössä suunniteltu optimaalinen oppimis- ja laiteympäristö e-urheilun harjoitteluun, valmennukseen, testaukseen ja turnauksiin. Testauksessa käytetään jo olemassa olevia KAMK:n silmänliiketestauksia. Tavoitteena on myös kasvattaa verkostoa e-urheilulajin kehittämisen ympärillä sekä saavuttaa uuden oppimisympäristön avulla kansallista ja kansainvälistä

näkyvyyttä ja verkostoa e-urheilulajin huippuosaajien, -tiimien, asiantuntijoiden, yritysten ja peliorganisaatioiden parissa. Tavoitteena on saavuttaa hankkeen avulla e-urheiluosaamisen huipputaso ja tunnettuus Suomessa ja kansainvälisesti, ja erottua johtavana ja nykyaikaisimpana eSports Center –valmennuskeskukseksi.

ESR-hanke eSports Center jakaantuu kahteen kokonaisuuteen: e-urheiluakatemiaan ja huippu-urheilijoiden eSports Camp:iin. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan e-urheilijan polkua (e-urheiluakatemia) perinteisten Vuokatti-Ruka Urheiluakatemiassa toimivien lajien (kuten esim. hiihto, pesäpallo, uinti jne.) rinnalle uuden e-urheilulajin erityistarpeet huomioiden. E-urheilijan polku kattaa lajin akatemiatoiminnan suunnittelun yläkoulutasolta aina 2. (lukio ja ammattiopisto) ja 3. asteen (AMK) koulutuksen kautta varusmiespalvelukseen. Tämä tarkoittaa e-urheilun tavoitteellista valmennusta ja harjoittelua koulunkäynnin ja opiskelun tai varusmiespalveluksen ohella. Urheiluakatemiatoiminnan lisäksi hankkeessa suunnitellaan kansainvälistä eSports Camp –konseptia jo olemassa oleville lajin huippu-urheilijoille ja huipputiimeille. Konsepti tuo Vuokattiin e-urheilijoiden valmennus- ja leiritystoiminnan sekä Vuokattiin että Kajaaniin urheilijoiden testauspalvelut.

eUrho:

Toteutusaika: 1.5.2017 - 31.10.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 197 792 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72819>

eSports Center:

Toteutusaika: 1.5.2017 - 30.4.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 363 273 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20994>

Mittaus selvitys terästeollisuuden ylläpitoa varten

Exéns Development Oy, Kajaani

Hankkeessa selvitetään uuden teknologian ja langattomien antureiden hyödyntämistä terästeollisuuden ennakoivassa kunnossapidossa. Ratkaisulle ei ole markkinoilla kilpailevaa vaihtoehtoa. Olosuhteet mittauksille ovat erittäin vaikeat ja vaativat uusien innovaatioiden kehittämistä. Työn tulokset tarjoavat tärkeää tietoa ja osaamista myöhemmin tehtävää tuotekehitysprojektia silmällä pitäen.

Toteutusaika: 24.4.2017 - 31.7.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 105 010 euroa

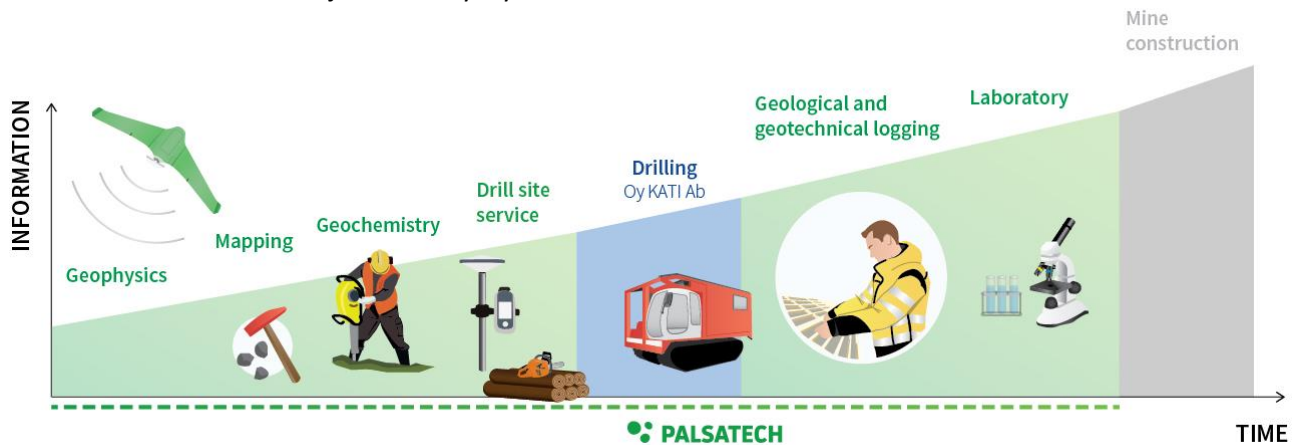
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73012>

Kansainvälisen liiketoiminnan kehittäminen

Palsatech Oy, Kemi

Palsatech Oy on vuonna 2013 perustettu osakeyhtiö, joka tarjoaa palveluita malminetsinnän, kaivostoiminnan sekä infrarakentamisen tarpeisiin. Hankkeen tarkoituksena on kehittää yrityksen toimintaa kansainvälisesti toimivaksi ja kehittää yrityksen vientitoimintaa.

Toteutusaika: 22.5.2017 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 117 200 euroa

<https://www.eura2014.fi/rri/riepa/projekti.php?projektikoodi=A73116>

VASTE - Vähähiilisen logistiikan palvelualusta (kehittämisosio + investointiosio)

Centria ammattikorkeakoulu Oy

Vaste-hanke on Centria-ammattikorkeakoulun toteuttama hanke, jossa kehitetään vähähiilisyttä tukevia ratkaisuja kemian, biotalouden ja digitalisaation keinoin.

Tieliikenne aiheuttaa 90 % Suomen liikenteen päästöistä, mikä on huomattava osuus alueen kasvihuonepäästöistä ja energiankulutuksesta. Liikenteen tuottamien päästöjen vähentäminen ja vähähiilisyden tukeminen on erittäin tärkeää niin kansallisella kuin EU:n ilmastostrategiainkin tasolla. Vaste-hankkeessa yhdistetään energiatehokkuuden ja vähähiilisyden edistämiseen liittyvät vaatimukset esineiden internetin (IoT) mukanaan tuomiin uusiin mahdollisuuksiin.

Hankkeessa kehitetään palvelualusta, jota käyttämällä kuljetuskustannuksia ja liikenteestä muodostuvia kasvihuonekaasupäästöjä voidaan pienentää. Hankkeen myötä kuljetuskustannusten arvioidaan laskevan 30-60 % nykyisestä tasosta.

Toteutusaika: 1.6.2017 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 403 903 euroa (kehittämisosio) ja 187 000 euroa (investointiosio)

<https://tki.centria.fi/hanke/vaste/1396>

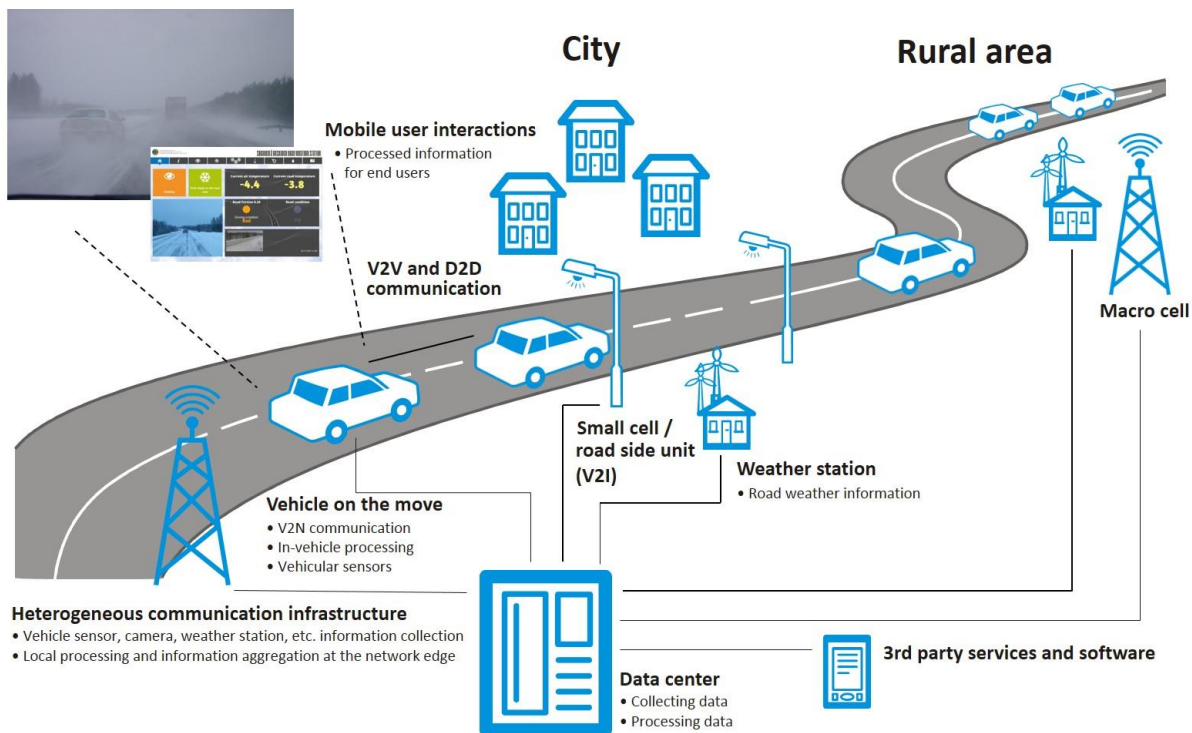
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72942>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72948>

5G-verkon ja tiesääpalveluiden kehitys- ja pilotointiympäristö moniviranomaispalveluiden, älyliikenteen ja talvitestauksen tarpeisiin - Sod5G

Ilmatieteen laitos, Sodankylä

Hankkeessa kehitetään rajoitettu 5G-verkon ja tiesääpalveluiden kehitys- ja pilotointiympäristö moniviranomaispalveluiden, älyliikenteen ja talvitestauksen tarpeisiin. Hankkeen tuloksena syntyy tarkka paikkakohmainen tiesäätiieto ja –ennustepalvelu koko testirata-alueelle, jaettuna 5G-verkon kehitysympäristön ylitse viranomaisille, autoille, autoilijoille ja kaikille liikenteessä liikkujille reaaliajassa. Sodankylän pilotissa ympäristö räätälöidään alueella tapahtuvan ajoneuvojen talvitestauksen ja moniviranomaispalveluiden pilotoinnin tarpeisiin, alueella tapahtuvan Ilmatieteen laitoksen älyliikenteen ja paikallisten tiesääpalvelujen tarpeisiin sekä satelliitti-instrumenttien hyödyntämiseen tiesään arvioinnissa mm. kelirikko-olosuhteissa ja kiitotien liukkauden arvioimisessa.

Toteutusaika: 1.12.2016 - 30.11.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 119 744 euroa, investointihanke: 58 000 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72327>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72604>

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2017 loppuun mennessä 524 hanketta. Selvästi tärkein erityistavoite on 6.1. *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 71 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävämmäksi on vuoden 2017 aikana noussut 7.1 *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen*, johon on kohdistunut 25 % toimintalinjan rahoituksesta. Erityistavoitteen 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* osuus oli 3 %.

Erityistavoitteessa 6.1 *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen* toiminta painottui parantuneen taloustilanteen myötä työvoiman saatavuuteen. Myös tuleva maakuntaudistus näkyi hankkeitten sisällöissä. Nuorten ohjauksen matalan kynnyksen Ohjaamo-malli tullaan vakinaistamaan sen hyvien tulosten vuoksi. Maahanmuuttajia on paikoitellen haasteellista saada mukaan osittain siksi, että kilpailevia hankkeita on sen verran paljon.

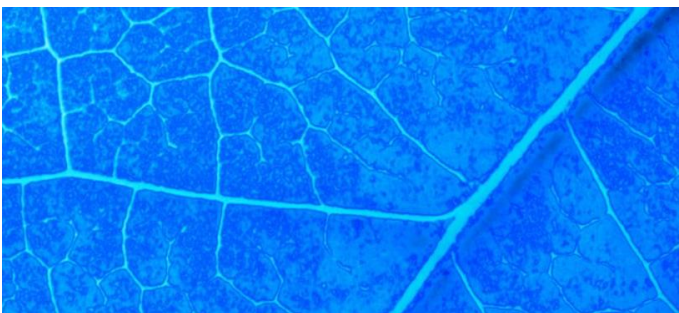
Erityistavoitteessa 7.1. *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* toiminta kohdentuu etenkin mikro- ja pk-yrityksiin, joita on haluttu aktivoida uudistamaan johtamistaan ja osaamistaan sekä muutosvalmiuksia. Usein myös julkisen sektorin tuottavuuskehitys on esillä, erityisesti sosiaali- ja terveystoimessa. Painopisteenä oli esim. digitaalisuus erityisesti tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantamisen näkökulmasta sekä kansainvälistymiseen valmistautuminen. ESR:n tarjoamat pääosin ryhmämuotoiset oppimis- ja kehittämistoimet eivät aina onnistu sovittamaan toimenpiteitään yritysten aikatauluihin sopiviksi.

Erityistavoitteeseen 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* hankkeet kohdistuivat naisyrityäjyyden kasvun tukemiseen, miesten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä perinteisten alojen raja-aitojen rikkomiseen. Naisyrityäjyyteen liittyviä hankkeita on saatu riittävästi. Vaikka joillain alueilla oli erityishakuteemana miesten kouluttautumisen ja työllistymisen tukeminen, ei hakemuksia silti saatu montaa. Kohdennettuja toimia mietitään myös jatkossa, vaikka teemaa voidaan tukea myös muiden erityistavoitteiden ja muiden rahoittajien hankkeissa.

Hanke-esimerkkejä:

Hot Potato

Turun ammattikorkeakoulu oy, Turun yliopisto

Nopeiden kokeilujen ja kehityssalkkumallin tavoitteena on innostaa ja motivoida yritysten henkilöstö ja johto yhteistoiminnalliseen kokeilukulttuuria hyödyntävään pitkäjänteiseen systemaattiseen ja mielekkäällä tavalla kohdennettuun kehitystyöhön. Hankkeen tavoitteena on aikaansaada pk-yrityksissä osuvampi ja vaikuttavampi muutoshaasteiden ratkaisumalli. Tuottavuuden kasvua ja

työhyvinvoinnin vahvistumista tavoitellaan hyödyntämällä kehityksen vipuvarsina digitalisaatiota, pelillistämistä ja tietojohdamista. Tuottavuuden, työn sujuvuuden ja työelämän laadun parantumista

arvioidaan ja mitataan pilotteihin osallistuvissa yrityksissä. Tulokset suhteutetaan pk-yrityksen nykytilanteeseen ja muutoskykyyn: pienikin muutos voi olla tärkeä ensimmäinen askel oikeaan suuntaan.

Toteutusaika: 1.1.2017 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 546 748 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20845>

Hankkeen kotisivut <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/hot-potato/>

Turun Ohjaamo

Turun kaupunki

Hankkeessa luotiin alle 30-vuotiaille nuorille suunnattu matalan kynnyksen palvelupaikka Turun keskustaan, josta nuoret löytävät helposti valtaosan nuorille suunnatuista palveluista samasta paikasta. Hankkeen alkaessa vuonna 2015 nuorten käyttämät palvelut olivat sijoittuneet sirpaleisesti eri puolille kaupunkia eivätkä tavoittaneet kohderyhmää. Hankkeen myötä palveluiden tavoitettavuus lisääntyi ja nuorten kokonaisvaltainen ohjaus tehostui. Työllisyyden hoitoon on panostettu koko Ohjaamon toiminnan ajan ja nuoret saavatkin merkittävän osan työllistymiseen liittyvistä palveluista Ohjaamosta. Turun Ohjaamon toimintamallissa nuori saa henkilökohtaista palvelua ja tukea niin kauan kuin hänen tilanteensa sitä vaatii ja nuori on halukas osallistumaan toimintaan. Palvelua on tarjottu myös ruotsin kielellä. Asioida voi myös nimettömästi.

Ohjaamon toimintamallissa keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat työnantajat, oppilaitokset ja nuorten parissa toimivat verkostot. Yhteistyökumppanit otettiin tiiviisti mukaan toimintaan ja mm. työnantajat järjestivät kymmeniä rekrytointilaisuuksia Ohjaamon tiloissa ja työllistivät Ohjaamon nuoria suoraan yrityksiin. Kerran viikossa järjestettiin myös duunikahvit-nimistä tapahtumaa, jossa nuoret saivat tulla ilman ajanvarausta tekemään hakemuksia avoimena oleviin työpaikkoihin tai suoraan työhaastatteluihin.

Ohjaamossa nuori sai TE-toimiston palveluna työnhaun voimaan, pystyi harjoittelemaan työhaastattelua ja hankkeen työntekijöillä oli myös mahdollisuus käyttää Turun kaupungin työllisyysmäärärahaa nuorten työllistämiseksi. Nuorille tehtiin työllisyysmäärärahalla Ohjaamossa yhteensä 608 sopimusta. Työllistetyistä 76 % sijoittui töihin Turun kaupungin yksikköön, 23 % edelleen sijoitettuna yritykseen töihin, 1 % sijoittui yhdistykseen. Ohjaamon järjestämien tukitöiden kautta avoimille markkinoille sijoittui 104 nuorta. Tämän lisäksi nuoria sijoittui töihin suoraan yritysten rekrytointitapahtumien kautta. TE-toimiston työkokeiluja on tehty hankeaikana 338 nuorelle.

Ohjaamossa on mahdollisuus saada myös apua, jos polku työelämään on vaikeutunut mm. kuntouttavan työtoiminnan ja psykiatrisen sairaanhoitajan tuen avulla. Ohjaamossa nuorille on tehty kuntouttavan työtoiminnan sopimuksia hankeajalla 875 kappaletta. Psykiatrisen sairaanhoitajan palveluita (toimi Ohjaamossa ajalla 3.11.2016-28.2.2018) käytti 50 nuorta.

Toteutusaika: 1.3.2015 - 28.2.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 920 126 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20148>

<https://www.facebook.com/turunohjaamo>

Maahanmuuttajalääkäri työyhteisön jäseneksi - kielivalmennusta ja tukea työyhteisölle

Tampereen Yliopisto

Hankkeessa kehitettiin työyhteisön tuen malli, joka auttaa maahanmuuttajalääkärien työyhteisöjä kohtaamaan eri kulttuurista tulevan harjoittelijan ja tukemaan tätä suomalaisen työuran alussa. Tavoitteena oli helpottaa maahanmuuttajalääkärien pääsyä Suomen työmarkkinoille. Lisäksi tavoitteena oli kehittää työharjoittelusta tavoitteellisempaa ja maahanmuuttajalääkärien työllistymistä jatkossa paremmin tukevaa. Huomio kohdistettiin suomalaisen työskulttuurin omaksumiseen, Suomessa vaadittavaan ammatilliseen osaamiseen sekä ammatillisen kielitaidon kehittämiseen osana työharjoittelua. Hanke oli yksi ns. kokeilukulttuuripainotteisen hankehaun kautta rahoitetuista hankkeista. Haussa haettiin rahoitettavaksi nopeasti toteutettavia ja innovatiivisia kokeiluja.

Toteutusaika: 1.6.2017 - 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 39 577 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21001>

Hankkeessa laadittu opas <https://research.uta.fi/opas-maahanmuuttajalääkäreille-ja-tyoyhteisöille/opas/>

Osaamisella tehokkuutta toimintaan

Joensuun Tiedepuisto Oy

Hankkeessa kehitettiin pohjoiskarjalaisten pk-yritysten yritysten osaamista ja tuottavuutta tarjoamalla yrityskohtaisia valmennuksia, asiantuntijapalveluja ja koulutuksia. Lähtökohtana olivat yritysten omat strategiat ja liiketoimintasuunnitelmat. Hankkeessa oli 260 osallistujaa ja yli 80 yritystä.

Yritysten osaaminen kehittyi ja se näkyi yrityksen toiminnassa kilpailukyvyn paranemisena. Yrityksen toimintamalli ja johtamistapa kehittyivät, tuotanto tehostui mm. läpimenoaikoja lyhentämällä, varastojen ja keskeneräisen työn arvoja pienentämällä, uusilla tuotantomenetelmillä, turhien työvaiheiden vähentämisellä, tietotekniikan paremmalla hyödyntämisellä. Työtä organisoitiin uusilla, tehokkaammilla ohjaus- ja johtamismalleilla. Kehittynyt innovaatiokyky lisäsi tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja sitä kautta sopeutumista kovenevaan kilpailuun.

Toteutusaika: 1.1.2016 - 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 349 000 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20533>

Osaava Keski-Karjala

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy

Hankkeen tavoitteena oli edistää yritysten tarpeiden ja koulutuksen kohtaamista, jotta työpaikkoja syntyisi ja yritykset saisivat osaavaa työvoimaa. Hankkeen

toimenpiteet kohdistettiin alueen työvoimatarpeiden selvittämiseen, työvoiman osaamisen esille tuomiseen ja suuntaamiseksi työllistävälle alueille. Hankkeessa keskityttiin ratkaisemaan osaavan työvoiman saatavuuteen liittyviä tarpeita sekä edistämään yrittäjyyttä kehittämällä ja kokeilemalla uudenlaisia koulutustuotteita. Sekä osaavan työvoiman rekryointitarpeisiin että omistajanvaihdostilanteisiin kehitettiin mestari-kisälli toimintamalliin perustuvat koulutukset.

Keski-Karjalan Koulutustehdas -koulutukset toteutettiin työvoimakoulutuksena lähes kokonaan työpaikalla ja henkilöstöstä koulutettujen työpaikkaohjaajien toimiessa työtehtävien kouluttajina. Koulutukset räätälöitiin sekä yritysten tarpeiden että osallistujan osaamistarpeiden mukaisesti. Koulutuksia toteutettiin sekä yksittäisille osallistujille että pienryhmille eri toimialoilla.

Hankkeen tavoitteisiin kuului myös yrittäjyyden edistäminen siten, että yrittäjyyden eri vaihtoehdot tulevat tunnetuksi ja yrityksiin saadaan jatkajia. Hankkeessa järjestettiin infotyyppejä tilaisuuksia, jossa aiheina oli kevytyrittäjyys, osa-aikayrittäjyys ja osuuskuntatoiminta. Hankkeessa toteutettiin myös Perustetaan osuuskunta -koulutus, jonka myötä perustettiin uusi työosuuskunta Keski-Karjalaan. Mestari-kisälli mallilla toteutetut omistajanvaihdoskoulutukset tukivat yritysten omistajanvaihdostilanteiden onnistumista.

Keski-Karjalan Koulutustehdas-malli laajennettiin koko Pohjois-Karjalaan ([Koulutustehtaasta kasvua](#)). Hanke on onnistunut helpottamaan yritysten rekryointeja joustavilla koulutusratkaisulla.

Toteutusaika: 1.1.2015 - 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 370 040 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20018>

<http://www.keti.fi/koulutustehdas>

Oma polku maahanmuuttajalle

Kemi-Torniolaakson koulutuskuntayhtymä Lappia ja Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys ry

Hankkeen tavoitteena on maahanmuuttajien nykyistä parempi työllistyminen. Hankkeessa luodaan alueellinen toimintamalli maahanmuuttajien työllistymiseen ammatin ja osaamisen hankkimisen avulla.

Maahanmuuttajien opiskelu- ja työelämävalmiuksien ohjaustarve on noin 1,5 – 2 kertainen kantaväestön keskiarvoiseen ohjaustarpeeseen nähden ja siksi hankkeessa pyritään vahvistamaan maahanmuuttaja-asiakkaan ammatillisen kehittymisen palvelu- ja ohjausprosessia sekä tukemaan kaksisuuntaista kotoutumista, suomen kielen taidon kehittymistä ja yhteiskunnassa toimimista. Hanke tukee myös ohjaushenkilöstön osaamisen kehittämistä, joka edistää maahanmuuttajien työllistymistä.

Hankkeen toimenpiteinä:

- 1) Tunnistaa maahanmuuttajan osaamista ja luoda Oma polku –suunnitelma noin 60 maahanmuuttajalle. Vahvistaa ja varmistaa osaamista oppilaitoksissa, erilaisissa oppimisympäristöissä ja työpajoissa, säätiöillä ja työpaikoilla ja etsimme työmahdollisuuksia kohderyhmään kuuluville.
- 2) Kehittää ohjaus- ja opetushenkilöstön, työpaikkaohjaajien sekä vertaismentorijien ohjaus- ja kulttuurien kohtaamisosaamista sekä tasa-arvoista yhteistoimintaa maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken.
- 3) Toteuttaa verkostomaista yhteistoimintaa yritysten ja yhteisöjen kanssa kummitöpaikkatoiminnan kehittämiseksi ja vakiinnuttamiseksi sekä kumppanuussopimusten työstämiseksi. Motivoida työnantajia kohderyhmän työllistämiseksi, tarjota tukea työpaikalle ja maahanmuuttajalle sekä madaltaa kynnyksiä luoda työsuhteita.

Hankkeen tuloksena maahanmuuttajat työllistyvät nykyistä nopeammin, sujuvammin ja joustavammin tai ohjautuvat koulutukseen ammattitaidon hankkimiseksi. Alueelle on kehitetty maahanmuuttajien työllistymistä edistävä toimintamalli ja toimijaverkoston toiminta juurrutettu osaksi koulutusorganisaation, kuntien ja kuntoutus/valmennusorganisaatioiden työtä.

Toteutusaika: 1.8.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 566 352 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21029>

Monimuotoiset työmarkkinat ja verkostot työllistymisen tukena

Rovaniemen kaupunki, Lapin koulutuskeskus Redu, Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto

Hankkeen tavoitteena on luoda alueelle yhdessä oppilaitosten ja alueen elinkeinoelämän kanssa monimuotoisten työmarkkinoiden toimintamalli, johon sisältyy työnhakijoille suunnattujen palvelusisältöjen kehittäminen sekä palveluverkoston kokoaminen ja koordinointi asiakkaiden työllistymisen edistämiseksi. Hankkeen tavoitteena on tukea ja edistää työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliselle kokeilulle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja välillisesti kehittää paikallista elinkeinoelämää edistämällä työnantajien ja työntekijöiden kohtaamista. Hankkeella edistetään asiakkaiden työllistymistä yrityksiin ja asiakkaiden omaa yrittäjyyttä.

Hankkeen tavoitteet voidaan jakaa seuraaviin osatavoitteisiin:

1. Työllisyyttä edistävien palvelukokonaisuuksien ja – ketjujen kehittäminen. Hankkeen kohderyhmän tarpeisiin rakennetaan työllistymisen ja yrittäjyyden edistämiseksi palveluverkosto. Kehittämistyössä hyödynnetään Ohjaamossa ja Lapin TNO-verkostossa (tieto-, neuvonta- ja ohjausverkosto) luotuja

verkostoja. Hankkeessa kehitetään ohjaamomaista työtettä ja toimintamallia myös yli 30-vuotiaiden osalta.

2. Alueen elinkeinoelämän työntekijä- ja osaamistarpeiden tunnistaminen.

3. Henkilöasiakkaiden osaamistarpeiden tunnistaminen sekä osaamisen vahvistaminen yritysten tarpeita vastaavaksi.

4. Hankkeen kohderyhmälle työllisyyttä edistävien palvelusisältöjen kehittäminen. Hankkeen kohderyhmälle rakennetaan valmennusohjelma, joka tukee henkilökohtaista työllistymissuunnitelmaa. Valmennusohjelma ei muuta asiakkaan statusta työnhakijasta eli hankkeen asiakkaat ovat työmarkkinoiden käytettävissä koko hankkeen ajan.

Toteutusaika: 1.8.2017 - 30.9.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 591 850 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21044>

Työterveystoiminnan vaikuttavuus ja sen indikaattorit

Tampereen Yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Työterveyslaitos, Dextra Pihlajalinna Oy, Työterveys Wellamo Oy

ESR:n rahoittama ja Tampereen yliopiston hallinnoima kehittämishanke, Työterveystoiminnan vaikuttavuus ja sen indikaattorit (2015-2018), koostuu kahdesta osahakkeesta.

Työterveyshuollon sairaanhoidon kehittäminen varhaisen työkyvyn tuen tehostamiseksi -osahankkeen tavoitteena on kehittää työterveyshuollon sairaanhoitoa siten, että yksilön hoitamisen lisäksi kertyy tietoa työhön liittyvien sairauksien ja työkyvyttömyyden ehkäisyä varten. Samalla kehitetään

ehkäisyä tukeva toimintatapa, jolla kertyvää tietoa hyödynnetään tehokkaasti käytännössä. Tutkimuksessa toteutettiin interventio ja tätä uutta toimintatapaa kokeiltiin Pihlajalinna Työterveydessä 30.4.2017 saakka.

Vuoden 2017 keskeisenä tuloksena oli Pihlajalinna Työterveydessä ja Työterveys Wellamossa palveluita paljon käyttävien (suurkuluttajien) profilointi. Suurkuluttajat ovat todennäköisemmin tuki- ja liikuntaelinaivoista tai mielenterveyden häiriöistä kärsiviä ja heitä oli jonkin verran enemmän naisissa ja vanhemmissa ikäluokissa. Suurkuluttajat käyttivät noin 40 % kaikista käynneistä 3 vuoden aikana. Samalla analysoitiin yli 1 900 työterveysneuvottelua Pihlajalinna työterveydessä, joita tullaan hyödyntämään neuvottelujen käytäntöjen ja kirjaamisen kehittämisessä.

Vaikuttavuutta työterveysyhteistyöllä – vaikuttavan työterveyshuollon indikaattorit ja hyvät käytännöt osahankkeen tavoitteena on a) rakentaa työterveysyhteistyöhön indikaattorit, joilla voidaan arvioida työterveysyhteistyötä ja sen vaikuttavuutta b) arvioida työterveyshuollon palveluprosessien toimivuutta laadun ja työterveysyhteistyön näkökulmasta c) kehittää asiakasorganisaatioiden, työterveysyksiköiden ja asiantuntijoiden yhteiskehittelynä hyviä käytäntöjä työterveysyhteistyöhön. Vuonna 2017 tehtiin kirjallisuuskatsaukset aikaisemmasta työterveysyhteistyön tutkimuksesta ja kehittämisestä. Lisäksi osahankkeessa rakennettiin vuonna 2017 hyviä käytäntöjä työterveysyhteistyöhön työpaikkojen ja työterveyshuoltojen kanssa. Hyvät käytännöt ovat kaikkien hyödynnettävissä. Lisätietoa:

<https://www.ttl.fi/tyoterveysyhteistyon-hyvat-kaytannot/> Osahanke tuottaa vuonna 2018 indikaattorit työterveysyhteistyön vaikuttavuuden arviointiin.

Toteutusaika: 1.11.2015 - 31.10.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 233 226 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20659>

TASOVA - tasa-arvoa aluekehitykseen

Helsingin yliopistoSeta ry., Naisresurssikeskus Pihlaja / Nicehearts ry., Naisasialiitto Unioni ry., Naisjärjestöjen keskusliitto ry., Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry., Monika-Naiset liitto ry.

#tasaarvotalkoot

Hanke pyrkii edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koko Suomessa. Projektista vastaa Helsingin yliopiston AGORA - sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja koulutuksen tasa-arvon -tutkimuskeskus partnereinaan keskeiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimijat.

Projektin tavoitteita edistetään pääosin kolmella rintamalla: 1) kouluttamalla lisää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntijoita maakuntiin, 2) tekemällä yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa sekä 3) tekemällä yhteistyötä viranomaisten kanssa.

Projektin aikana on suunniteltu ja käynnistetty aluekehityskysymyksiin paneutunut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntijakoulutus, joka on ammatillista lisäkoulutusta, laajuudeltaan 40 opintopistettä ja kestoltaan kaksi vuotta. Koulutukseen valittiin 22 opiskelijaa yhdestätoista Manner-Suomen maakunnasta. Koulutus valittiin Vuoden tasa-arvoteksi 2017. Koulutus pyritään vakiinnuttamaan osaksi Helsingin yliopiston ammatillisen lisäkoulutuksen tarjontaa.

TASOVA -projekti tukee alueellisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimijoita yhteistyön ja verkostoitumisen kehittämisessä järjestämällä kaikissa maakunnissa mm. tapahtumia ja koulutuksia. Hankkeessa on arvioitu 11 maakunnan maakuntaohjelmien sukupuolivaikutukset ja yhdenvertaisuusvaikutukset. Hanke kiertää maakunnissa järjestettävissä tilaisuuksissa kertomassa mm. tekemiensä maakuntaohjelmien sukupuoli- ja yhdenvertaisuusarviointien havainnoista sekä lainsäädännön velvoitteista sekä tukemassa paikallisia toimijoita suunnitelmalliseen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisyrittämyksiin. Yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa hanke tekee toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimijoille syntyy resurssoidut toimintamahdollisuudet uusissa maakunnissa. Hankkeessa tullaan myös työstimään yhteistyössä viranomaisten kanssa työkalua hankkeiden arviointiin sukupuolinäkökulman ja yhdenvertaisuuden valtavirtaistamisen näkökulmasta.

Toteutusaika: 1.6.2016 - 31.5.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 513 403 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20820>

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistetty 414 hanketta. Erityistavoitteeseen *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* on kohdistunut 61 % varatusta julkisesta rahoituksesta ja 39 % on vastaavasti kohdistunut erityistavoitteeseen *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen*. Toimintalinjalla on huomioitu eri toimialoilta nousevia tarpeita ja tuettu esim. koulutuksen alalla tapahtuvia ajankohtaisia muutoksia. Toteuttajatahojen yhteishankkeita on ollut runsaasti. Ammatillisen koulutuksen resurssien puute näkyy kuitenkin oppilaitosten mahdollisuuksissa osallistua hankkeiden rahoitukseen.

Erityistavoitteessa 9.1 Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen keskityttiin pääosin koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymiin kehittämällä mm. joustavia opintopolkuja. Lisäksi panostettiin oikeiden valintojen varmistamiseen unohtamatta keskeyttämisen ehkäisyä ja erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita. 2. asteen koulutusreformin lähestyminen näkyi hankkeiden sisällöissä. Hankkeissa panostettiin työelämälähtöisempään koulutukseen ja opintojen suorittamiseen työpaikoilla sekä oppilaitosten verkostojen kehittämiseen. Tämä edellytti mm. yritysten työntekijöiden osaamisen lisäämistä, jotta heillä on valmiuksia ottaa opiskelijoita vastaan. Hakijatahojen normaalin oman toiminnan erottaminen kehittämistoiminnasta ei aina ole yksiselitteistä.

Erityistavoitteessa 9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen painotettiin maakuntien älykkään erikoistumisen kannalta keskeisiä kasvu- ja rakennemuutosaloja. Digitaalista osaamista lisättiin mm. ICT- ja rakennusaloille, kaupalliselle, sosiaali- ja terveysaloille, koulutukseen sekä e-urheilun kautta myös liikunta-alalle. Kasvu- ja rakennemuutosaloja tukevaa osaamista lisättiin maakunnissa myös rinnakkaisilla ESR- ja EAKR-toimenpiteillä. Hakijoilta toivotaan terävämpää analyysia siitä, mitkä ovat ne tulevaisuuden kasvu- ja rakennemuutosalat, joiden koulutusta pitäisi nyt kehittää, jotta osaavan työvoiman saatavuus tulevaisuudessa olisi turvattu.

Hanke-esimerkkejä:

365/12 - Aina avoin ammatillinen oppilaitos

Turun kaupunki, Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto, Tampereen kaupunki, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

6Aika-hankkeessa Aina avoin ammatillinen oppilaitos kehitetään 365/12-malli ammatillisesta oppilaitoksesta, jossa opiskelu on aina mahdollista ajasta ja paikasta riippumatta. Mallin sisällön voi kiteyttää kolmeen sanaan: nopeammin, paremmin, ketterämmin.

Uusi malli mahdollistaa entistä nopeamman opiskelun ja työelämään siirtymisen sekä välittömän reagoinnin uusiin tilanteisiin.

Lisäksi malli tehostaa yritysten kanssa

tehtävää yhteistyötä, tavoitteena uusien innovaatioiden ja liiketoimintaideoiden syntyminen. Mallin avulla parannetaan myös ammatillisen koulutuksen läpäisyä sekä opiskelijoiden, opettajien, ohjaajien ja

työelämän edustajien osaamista. Hankkeessa kehitetään erilaisia fyysisiä ja virtuaalisia oppimisympäristöjä, joissa opiskelijat ja työelämä kohtaavat entistä helpommin ja joissa oppiminen on sujuva jatkumo henkilökohtaisten suunnitelmien mukaan. Uusien oppimisympäristöjen kautta hanke auttaa synnyttämään myös uudenlaista yhteisöllisyyttä, jota tarvitaan kun entistä yksilöllisempien valintojen kautta vanhat staattiset yhteisöt menettävät merkitystään.

Toteutusaika: 1.12.2017 - 31.5.2020

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 000 001 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21142>

CityDrivers

Laurea-ammattikorkeakoulu Oy

CITYDRIVERS

Hankkeessa kehitetään ja tuotteistetaan avoimia toimintakonsepteja, jotka yhdistävät perinteisiä innovaatiomenetelmiä, media- ja taide- sekä kulttuurilähtöisiä

menetelmiä. Kaupungit ja yritykset saavat uudenlaisia työkaluja ja osaajia kansalais- ja asiakaslähtöisen kehittämisen tueksi. Hankkeen koulutukset on suunnattu luovan alan osaajille ja yrityksille, jotka haluavat löytää uusia työ- ja ansaintamahdollisuuksia päivittämällä omaan osaamistaan. Mukaan halutaan myös muiden alojen yrityksiä ja julkisen sektorin toimijoita, jotka ovat kiinnostuneet kehittämään omaa liiketoimintansa yhdessä luovan alan toimijoiden kanssa.

Toteutusaika: 22.5.2017 - 31.8.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 715 088 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21030>

Hankkeen kotisivut <https://www.citydrivers-project.fi/>

Kpedu Lean

Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä

Hankkeella haetaan ratkaisua ammatillisen koulutuksen työelämlähtöisyyden, laadun ja asiakaskokemuksen parantamiseen LEAN-ajattelumallin ja -menetelmien avulla. Hankkeen tavoitteena on kehittää yhdessä alueen kasvu- ja rakennemuutosalojen elinkeinoelämän kanssa joustavia ja työelämlähtöisiä koulutuksen toteuttamismalleja

LEAN-ajatteluun perustuen. Tavoitteena on vastata toimintaympäristön muutoksiin ja elinkeinoelämän vaatimuksiin sekä tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Hankkeen tavoitteena on alueen kasvu- ja rakennemuutosalojen LEAN-osaamisen kohottaminen yhteisen kehittämisen avulla. Hankkeen aikana luodaan toimintamalli LEAN-oppien integroimiseksi koulutuksiin.

Toteutusaika: 1.6.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 499 390 euroa

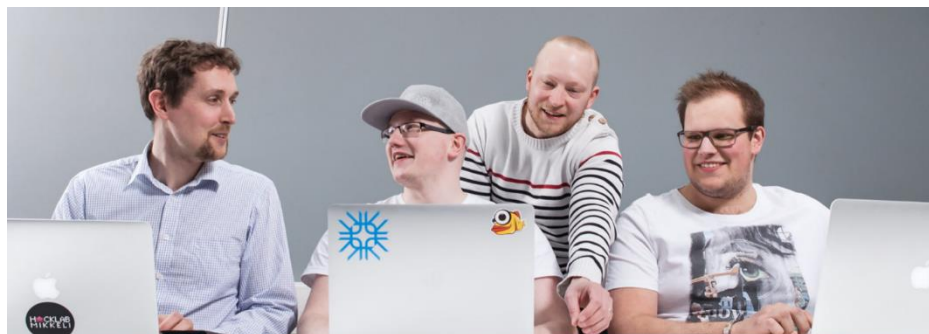
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21016>

POLKU kansainväliseksi verkkokauppiaksi

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

POLKU kansainväliseksi verkkokauppiaksi on Etelä-Savon maakunnan alueella toteutettava kasvuohjelma verkkokaupan kasvusta ja kehityksestä kiinnostuneille yrityksille. Hanke on alkanut vuoden 2017 alussa ja sitä toteuttavat Miksei Oy sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Ohjelmassa on kehitetty asiakasyritysten verkkokaupan johtamisen, myynnin ja markkinoinnin työkaluja. Ohjelmaan on sisältynyt kullekin yritykselle noin 50 tuntia valmennusta ja tapaamisia sekä saman määrän omaa työtä. Ohjelmassa on ollut

kolme osakokonaisuutta: (1) yritysکوhtainen kartoitus ja tavoitetila, (2) yhteinen 12 viikon valmennusohjelma sekä (3) yritysکوhtainen kehityspolku. Läpikäytäviä osa-alueita ovat olleet mm. verkkokaupan valinnat, strategia, päätökset ja erot perinteiseen kaupankäyntiin. Lisäksi on tarkasteltu verkkokaupan alustoja, markkinointia, sähköisen markkinoinnin analytiikkaa ja analytiikalla johtamista sekä asiakkaan digitaalista asiakaskokemusta. Lisäksi on paneuduttu automaatioon, varaston ja toimitusketjun hallintaan sekä maksuliikenteen ratkaisuihin. Asiakaskohtaisissa osioissa on lisäksi paneuduttu muutoksen ja kasvun resursointiin sekä yritysکوhtaisiin erityispiirteisiin. Ohjelma on luonut osallistuneille yrityksille valmiuksia verkkokaupan kasvattamiseen kotimaassa ja kansainvälisesti. Muutamat osallistuneet yritykset ovat jo saavuttaneet merkittävää kasvua kansainvälisillä markkinoilla.

Toteutusaika: 1.1.2017 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 360 110 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20896>

eSports Center

Kajaanin Ammattikorkeakoulu (KAMK)

Hankkeen toteuttaja ja Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia ovat yhdistäneet voimansa rakentaakseen yhteistyössä Suomen elektronisen urheilun liiton (SEUL) kanssa kansainvälisen elektronisen urheilun keskuksen Kainuuseen. Mukana hankkeessa on myös Kainuun prikaati. Keskuksen tavoitteena on tarjota e-urheilijoille

polku perinteisten urheilulajien rinnalle Vuokatti-Ruka Urheiluakatemiaan. E-urheilijan polku kattaa lajin akatemiatoiminnan suunnittelun yläkoulutasolta aina toisen asteen (lukio ja ammattiopisto) ja korkea-asteen (AMK) koulutuksen kautta varusmiespalvelukseen. Tämä tarkoittaa e-urheilun tavoitteellista valmennusta ja harjoittelua koulunkäynnin ja opiskelun tai varusmiespalveluksen ohella. Rinnakkaisessa

EAKR-hankkeessa keskukseen on rakennettu kilpapelaaajien oppimisympäristö laitteistoinen ja ohjelmistoinen ([A72819](#) eUrho - Elektronisen urheilun oppimisympäristön rakentaminen). Urheiluakatemiatoiminnan lisäksi hankkeessa suunnitellaan kansainvälistä eSports Camp -konseptia jo olemassa oleville lajin huippu-urheilijoille ja huipputiimeille. Konsepti tuo Vuokattiin e-urheilijoiden valmennus- ja leiritystoiminnan sekä Vuokattiin että Kajaaniin urheilijoiden testauspalvelut.

Toteutusaika: 1.5.2017 - 30.4.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 363 273 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20994>

Tunne Työ – suunnittele ura

Helsingin kaupunki, Nuori Yrittäjyys ry, Vantaan kaupunki, Espoon kaupunki, Saimaan ammattikorkeakoulu Oy, Perho Liiketalousopisto Oy, Lappeenrannan kaupunki, kasvatus- ja opetustoimi, Lahden kaupunki, lukiokoulutus

Valtakunnallisesta ESR-Nuorisotakuu-toimenpidekokonaisuuden Lukioiden työelämäyhteistyö-osiosta rahoitetaan hankkeita, joiden tavoitteena on edistää lukioiden työelämäyhteistyötä luomalla ja pilotoimalla lukioon soveltuvia lukion ja työelämän yhteistyön toimintamalleja, jotka ovat valtakunnallisesti

hyödynnettävissä. Tunne Työ – suunnittele ura on esimerkki laajasta kumppanuushankkeesta lukioiden työelämälähtöisten mallien, opetus- ja ohjaushenkilöstön työelämäntuntemuksen ja työelämälähtöisen pedagogiikan kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista entistä työelämälähtöisemmin siten, että opiskelijoiden urasuunnitelmat vahvistuvat. Toimenpiteinä ovat mm. erilaiset rakenteelliset pilotit, opettajien työelämäosaamisen kehittäminen ja yhteistyömallit työelämän, ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulujen kanssa. Oppilaitokset, yritykset ja opiskelijat ovat aktiivisesti toimenpiteiden kehittämisessä mukana.

Toteutusaika: 1.3.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 662 374 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20945>

Hankkeen nettisivut: <https://www.tunnetyo.fi/>.

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)

Toimintalinjalla rahoitettiin vuoden 2017 loppuun mennessä 240 hanketta. Hanketoiminta kohdistui nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakyvyn edistämiseen. Myös maahanmuuttajiin kohdistuvia hankkeita oli useita. Tietyillä alueilla tehtiin myös yhteistyötä kaupungin maahanmuuton tuen kanssa toiminnan vakiintumisen varmistamiseksi.

Hankkeissa tuettiin esim. taiteen ja kulttuurin keinoin osallistujien arjen- ja elämänhallintataitoja, hyvinvointia ja aktiivista osallisuutta yhteiskuntaan sekä kehitettiin syrjäytymisvaarassa oleville mm. matalan kynnyksen toimintoja. Sosiaalisen kuntoutuksen teema oli myös oleellinen. Yksilöllinen ohjaus ja rinnalla kulkeminen sekä kokemusasiantuntijoiden ja moniammatillisen yhteistyön hyödyntäminen olivat hankkeissa keskeisiä toimintoja.

Niillä alueilla, joissa on enemmän käytettävissä ESR-rahoitusta, hyödynnettiin myös työvoimapolitiittisia toimia erityisesti pitkäaikaistyöttömien työelämävalmiuksien ja työ- ja toimintakyvyn edistämässä.

Toimintalinjan suuren kysynnän vuoksi osa rahoittajista joutui rajoittamaan rahoitettavien hankkeiden kokoa, osalla rahoittajista taas toimintalinjan kysyntä oli hiljaista. ESR-hankkeissa kerättävien osallistujien aloitus- ja lopetusilmoitusten täyttäminen koettiin erityisen haastavaksi, jonka johdosta toiminnan vaikutukset jäivät osittain piiloon.

Kansalaisjärjestöt ovat ilahduttavan aktiivisia hanketoteuttajia; hyviä vaikutuksia on jo nähtävissä ja järjestöjen omaakin toimintaa on uudistettu ja vahvistettu. Pienetkin toimijat voivat hyödyntää ESR:ää toimiessaan kokeneempien organisaatioiden kumppaneina. Toimintaa ovat aktivoineet myös kaupunkien kansalaistoimijalähtöisten kehittämissosioiden aktiivinen ja onnistunut toiminta.

Hanke-esimerkkejä:

Uusi tapa toimia

Pohjois-Kymen Kasvu ry

Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa asukkaiden toimintakykyä ja osallistumisen mahdollisuuksia Kouvolassa uudenlaisen yhdistystoiminnan avulla. Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä ovat Kouvolan yhdistystoimijat (erityisesti asukas yhdistykset ja ruohonjuuritason kansalaisjärjestöt), nuoret ja maahanmuuttajat. Hankkeessa hyödynnetään yhdistysten ikääntyvien osaajien tietotaitoa. Hanke tukee yhdistyksiä ja kannustaa niitä mukaan osallisuuden tukemiseen. Yksi tapa tehdä tätä on yhdistysten radio <http://www.kaikumedia.fi/>, joka viestinnän keinoin antaa näkyvyyttä kansalaistoiminnalle.

Toteutusaika: 1.3.2017 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 70 000 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20922>

Osallistavan sosiaalisen tuen kehittämishanke

Kuopion kaupunki

Kuopion kaupungin aikuissosiaalityössä toteutetun kehittämishankkeen tavoitteiksi oli määritelty kohderyhmän huono-osaisuuden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy sekä vähentäminen hankkeessa kehittävien uusien aktiivisuutta, osallisuutta ja toimintakykyä edistävien ja ylläpitävien sosiaalisen tuen ja kuntoutuksen palvelumallien avulla.

Hankkeen aikana syntyi sosiaalisen tuen ja kuntoutuksen yhteistyöverkosto, joka mahdollisti monipuolisen ja suurta asiakasmäärää palvelevan palveluvalikoiman. Verkostotyön kokonaisuuteen kuului

- Järjestöyhteistyön kehittäminen tukemaan sosiaalipalvelujen asiakkaiden ohjautumista järjestötoiminnan piiriin sekä hyödyntämään molemminpuolisia resursseja yhteistyössä toteutettujen palvelujen kehittämiseksi asiakkaille.
- Kaupunkipalveluyhteistyö erityisesti hyvinvoinnin edistämisen palvelujen mutta myös muiden kaupunkiorganisaation asiantuntijoiden kanssa monialaisen yhteistyön kehittämiseksi ja toteuttamiseksi.
- Palveluntuottajayhteistyö ostopalvelukokonaisuuden kehittämiseksi sosiaalisen kuntoutuksen palveluihin.

Positiivisiin asiakas- ja asiantuntijakokemuksiin sekä sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen lakisääteiseen järjestämisveloitteeseen nojaten hanketoteuttaja päätti jatkaa hankkeessa kehitetyt palvelukokonaisuuden ja toimintamuodon rahoittamista osana Kuopion sosiaalipalveluja. Tähän liittyen hankehenkilöstö siirtyy osaksi aikuissosiaalityön henkilöstöä. Kaikki hankkeen aikana käynnistetyt verkostoyhteistyön muodot toimivat jatkossakin palvelutoiminnan perustana, sillä niiden arvo niin taloudellisesti kuin inhimillisestikin tarkasteluna on merkittävä. Palvelujen ja monituottajamallin kehittämistä jatketaan edelleen hankkeesta saatujen kokemusten avulla huomioiden valmistelussa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutokset, joiden vaikutuksista ei vielä hankkeen päättyessä ollut varmuutta keskeneräisen lakivalmistelun vuoksi.

Toteutusaika: 1.9.2015 - 31.8.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 655 623 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20334>

Oman elämän nainen

Varsinais-Suomen Erityshuoltoapiirin kuntayhtymä, Kehitysvammaliitto, Autismisäätiö, Turun Ammattikorkeakoulu

ESR-rahoituksella käynnistyi v. 2017 Oman elämän nainen -hanke, jonka tarkoituksena on edistää vammaisten naisten valmiuksia hakeutua työelämään ja ennaltaehkäistä heidän syrjäytymistään yhteiskunnassa. Hanke ei pyri suoranaisesti työllistämään, vaan siinä keskitytään työelämässä vaadittavien taitojen kehittämiseen, jotta tulevaisuudessa työllistyminen olisi mahdollista. Hanke palvelee myös heitä, joiden on vaikeuksia pysyä työssä.

Toteutusaika: 2.1.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 324 995 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20864>

Hankkeen kotisivut

<http://www.autismisaatio.fi/fi/TietoaAutismis%C3%A4%C3%A4ti%C3%B6st%C3%A4/Kehitt%C3%A4minen/Kehitt%C3%A4mishankkeetja-projektit/Omanel%C3%A4m%C3%A4nnainen-hanke.aspx>

VALPAS

Nuorten Ystävät ry

Tässä ylimaakunnallisessa hankkeessa kehitetään matalan kynnyksen monialaista toimintaa erittäin haastavassa työmarkkina-asemassa oleville nuorille. Hanketta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä toiminta-alueen kuntien, eli Muhoksen, Kemijärven, Pudasjärven ja Utajärven kanssa. Kohderyhmän elämää vaikeuttavat muun muassa mielenterveys- ja päihdeongelmat, sosiaaliset ongelmat, yksinäisyys, rikostausta, oppimisvaikeudet, keskeytyneet opinnot ja tukiverkoston vähäisyys. Nämä ihmiset tarvitsevat usein monialaisia palveluja ja ovat vaarassa tipahtaa palvelujen ulkopuolelle. Hankkeessa kehitetään käytännönläheisesti monialaisia palvelupolkuja matalan kynnyksen toimintaan palveluja käyttävien nuorten tarpeista käsin.

Toiminnan sisällön kehittämisessä huomioidaan monipuolisuus, yhteisöllisyys sekä nuorten tarpeet ja toiveet. Matalan kynnyksen toiminta voi olla esimerkiksi pienimuotoista keittiö- ja kahvilatyötä, toimistotyötä, viestintää, markkinointia, liikuntaa, sosiaalisen median päivitystä, siivousta tai kokouksiin ja

päätöksentekoon osallistumista. Keskeistä on osallisuuden vahvistaminen niin, että nuoret tulevat toimintaan vapaaehtoisesti ja ovat mukana toiminnan suunnittelussa alusta saakka. Nuorten yksilöllisiä jatkopolkuja selvitetään kuntoutumisen ja elämänhallinnan edetessä pikkuhiljaa matalan kynnyksen toiminnan aikana. Jatkopolkuja suunniteltaessa yksilöllinen palveluohjaus, neuvonta ja

pitkäkestoinen tuki jatkuu, kun nuori siirtyy matalan kynnyksen toiminnasta eteenpäin ammatillisella uralla.

Toteutusaika: 1.8.2016 - 31.7.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 774 593 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20735>

<https://www.nuortenystavat.fi/ny/kehittamishankkeet/valpas-hanke>

<https://www.facebook.com/VALPAS-hanke-645220228983970/>

LUMOaVA hanke - Taidelähtöiset menetelmät osallisuuden ja osaamisen tukena

Centria ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen tavoitteena on etsiä uusia toimintamalleja heikoimmassa työmarkkinatilanteessa olevien toimintakyvyn parantamiseen sekä uusia keinoja tunnistaa heidän omaa osaamistaan ja kykyä. Hankkeen keskiössä ovat sosiaalinen kuntoutus, luovat menetelmät ja palvelumuotoilu, jossa hyödynnetään simulaatioympäristöä. Hankkeen perusajatuksena

on uudenlaisen osallisuutta tukevan kulttuuri- ja taidetoiminnan käynnistäminen heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville oman toimintakyvyn lisäämiseen ja osaamisen tunnistamiseen. Toiminnan lähtökohtana on omien vahuuksien löytäminen kohtaamisten kautta luovia menetelmiä hyödyntäen. Hankkeessa on tarkoituksena luoda uusi taidelähtöinen menetelmä; Elävä portfolio, oman osaamisen tarkastelemiseen ja esille tuomiseen. Hanke on suunnattu erityisesti nuorille, joilla on vähän tai ei ollenkaan työkokemusta ja ikääntyville, jotka ovat olleet pitkään työelämän ulkopuolella.

Toteutusaika: 1.8.2017 - 31.12.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 303 865 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21095>

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat -varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki -hanke (AKU)

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, Kuopion kaupunki, Lahden kaupunki, Espoon kaupunki, Tampereen kaupunki, Vantaan kaupunki, Jyväskylän kaupunki

Hankkeen päätavoitteena on rakentaa ennaltaehkäisevät asunnottomuusstrategiat kuuteen hankekaupunkiin. Hankkeessa myös luodaan ja vahvistetaan kokemusasiantuntijoiden ja asiakasosallistumisen rakenteita sekä kokeillaan uusia asunnottomuustyön toimintatapoja.

Hankesuunnitelmassa on alun perin suunniteltu hankkeessa operoitavan kolmella eri tasolla: *asiakastasolla, kansallisella tasolla ja valtakunnallisella tasolla*. Toiminnan myötä muualla Euroopassa on herännyt suuri mielenkiinto hanketyötä kohtaan. Yhteistyöpyyntöjä on tullut useista muista Euroopan maista, kansainvälisistä järjestöistä ja Euroopan komission temaattisista verkostoista. Lisääntyneen kiinnostuksen myötä hankkeeseen on lisätty neljäs toimintataso: *kansainvälinen taso*. Kiinnostus johtuu

osittain Suomen ansiokkaasta ja tuloksellisesta historiasta asunnottomuuden vähentämisessä, osittain hankkeen kehittämistä uudeltaisista strategisista ja ennaltaehkäisevistä asunnottomuustyön muodoista.

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat -hankkeen teemoja ovat *varhainen välittäminen, osallisuus ja asumisen tuki*. Kaikkien teemojen alla on kehitetty uudeltaisia, ennaltaehkäiseviä asunnottomuustyön muotoja, malleja ja sosiaalisia innovaatioita. Varhaisen välittämisen teeman alla vahvistetaan hankekaupunkien monitoimijaverkoston asumissosiaalista osaamista teemapäivien, erilaisten työkalujen ja tiedontuotannon avulla. Asumissosiaalisen osaamisen vahvistamisen tavoitteena on, että ammatillisesta orientaatiosta riippumatta jokaisella palvelujärjestelmässä toimivalla on tiedot ja taidot asumisen asioiden puheeksiottoon ja asunnottomuuteen johtavien riskitekijöiden havaitsemiseen. Uudeltaista asumissosiaalista työtettä viedään myös oppilaitoksiin, järjestöihin ja muille yhteistyökumppaneille. Hankekaupungeissa järjestetään myös asumisen taitojen kurseja, infoja ja teemapäiviä asunnottomuusuhan alla oleville tai asunnottomien kohderyhmille.

Osallisuus -teeman alla kehitetään asunnottomuustyön kokemusasiantuntijuutta. Vuoden 2017 loppuun mennessä hankkeessa on työskennellyt 13 työsuhteista kokemusasiantuntijaa sekä 68 vapaaehtoista kokemusasiantuntijaa tai palvelun mallintajaa. Hankkeessa koulutetaan kokemusasiantuntijoita. Kokemusasiantuntijuutta hyödynnetään kaupunkikohtaisessa strategia- ja kehittämistyössä sekä asunnottomuustyön valtakunnallisessa yhteiskehittämisessä. Hankkeessa mallinnetaan kokemusasiantuntijan työnkuvaa kuntasektorille. Hankkeen kokemusasiantuntijuutta on myös esitelty Euroopan komission temaattisessa verkostossa Brysselissä.

Hankkeessa osallistetaan monialaista yhteistyöverkostoa kehittämään erilaisia asunnottomuustyön toimintamalleja. Hankkeessa teetetään useita projekti- ja opinnäytetöitä ja tutkimuksia opiskelijoilla. Hanke pyrkii sitouttamaan yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa johdon ja luottamushenkilöstöä ennaltaehkäisevään asunnottomuustyöhön kaupunkikohtaisilla info- ja keskustelutilaisuuksilla. Hanke osallistuu myös maakunnalliseen sote-valmistelutyöhön asumisen ja asunnottomuustyön näkökulmasta ja pyrkii vahvistamaan tulevan sotehenkilöstön asumissosiaalista osaamista.

Asumisen tuen teemassa kuntastrategiahankkeessa kehitetään erilaisia paikallisia asumisen tuen ratkaisuja, kuten kotiin vietäviä palveluja, päihdekatkoa ja asumisneuvontaa. Mielekkään arjen ratkaisuja, kuten päivätoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta, kehitetään ennaltaehkäisevän asunnottomuustyön näkökulmasta. Uusia asumisratkaisuja, esim. sosiaalisen vuokra-asumisen prosessia ja välivuokrausmalleja, kehitetään paikallistasolla. Uusien asumisen tuen ratkaisujen kehittäminen on myös käynnistynyt useissa hankekaupungeissa asumispalveluiden uudelleenorganisoinnin osalta.

Toteutusaikataulu: 1.3.2016 - 28.2.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 2 099 357 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20810>

Hankkeen kotisivut www.ara.fi/aku

Nevo tiija – uusi aika

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, Vantaan kaupunki, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Fintiko Romano Forum ry, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Helsingin kaupunki, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr

Hanke toteuttaa romanipoliittisen ohjelman seurantaraportin edellyttämiä toimenpiteitä. Hankkeen päätavoitteena on, että Suomen romanien osallisuus, hyvinvointi ja yhdenvertaisuus sekä työ- ja toimintakyky ja mahdollisuudet osallistua työelämään ja palveluiden piiriin paranevat. Valtakunnallista hanketta koordinoi Diakonia-ammattikorkeakoulu ja sitä toteutetaan yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön, Helsingin, Vantaan ja Kuopion kaupunkien, Oulun Diakonissalaitoksen, Suomen Romanifoorumi ry:n ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Hanke tekee tiivistä yhteistyötä mm. romanien koulutusmahdollisuuksia edistävän valtakunnallisen Tšetanes naal – koulutuspoluilla -ESR-hankkeen kanssa.

Nevo tiija -hankkeessa on erityisesti kiinnitetty huomiota viestintään ja median käyttömahdollisuuksiin. Hanke on ollut mm. järjestämässä runsaasti yleisöä ja julkisuutta saaneita romaniväestölle suunnattuja Mahdollisuuksien päivä – koulutus- ja työllisyysemppuja, ja hankkeessa on tuotettu romanien työllisyys- ja koulutusuria tarkasteleva 12-osainen Uskalla! It's possible - Unelmista totta -videosarja. Hankkeessa on myös kehitetty tutkimustietoon pohjautuvaa koulutusmallia Tuumasta töihin, jossa on innovatiivista ammatillisen koulutuksen ja opiskeluvaihtoehtoja tukevan Valma-koulutuksen yhdistäminen sekä työnantajien mukaan ottaminen heti koulutuksen alusta alkaen. Lisäksi hankkeessa on mm. koulutettu kokemusasiantuntijoita sekä toteutettu mentorointia mestari-kisälli-mallia hyödyntäen.

Toteutusaika: 1.8.2016 - 31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 908 813 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20831>

3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella on käynnistetty vuoden 2017 loppuun mennessä yhteensä 15 hanketta. Teknisestä tuesta oli vuoden 2017 lopussa varattu 60 % ja maksettu 21 %. Rahoitusta on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla.

Rahoituksella on myös järjestetty viranomaisille sekä hankkeiden hakijoille suunnattua koulutusta. Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kuluja. Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, osa maksetaan kunkin valtion viranomaisen toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin yhteensä kolmea kohdetta. Rahoituksesta suurin osa käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*.

Tämän lisäksi rahoitusta on käytetty viestintään, jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on rakennerahastot.fi - verkkopalvelu. Tätä on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Viestintä*. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, julkaisuihin sekä käännskustannuksiin.

Teknistä tukea käytettiin myös ohjelmasta tehtävään arviointiin, joka käynnistyi varsinaisesti vuonna 2017. Tähänastisista tuloksista on kerrottu tarkemmin luvussa 4. *Rakennerahasto-ohjelman arviointi*.

4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI

Rakennerahasto-ohjelman arviointi on hankittu ulkoisena asiantuntijatyönä yhdellä tarjouspyynnöllä. Hankinta sisältää myös ESR:n pitkän aikavälin indikaattoritietojen tuottamisen. Arviointiin on yhdistetty ohjelman yleinen tuloksellisuustarkastelu sekä vaikuttavuusarviointi koskien EAKR:n ja ESR:n toimenpiteitä. Lisäksi arviointi kohdistuu ohjelman horisontaalisiin periaatteisiin, joita ovat kestävä kehitys, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo. Arvioija raportoi arvioinnin tuloksista kolmella väliraportilla ja loppuraportilla.

- Väliraportti 1: Ohjelman hallinto ja toimeenpano
- Väliraportti 2: Yleinen tuloksellisuustarkastelu
- Väliraportti 3: Vaikuttavuusarviointi
- Loppuraportti

Vuoden 2017 aikana ohjelman arvioija tuotti hankintasopimuksen mukaisesti aikavälin 1.1.2014 – 31.12.2017 kattavan 1. väliraportin ”Hallinnon monet kasvot - Kestävää kasvua ja työtä rakennerahasto-ohjelman toimeenpanon ja hallinnon arviointi”.

Arvioinnissa haettiin vastauksia kysymyksiin ohjelman hallinnon ja toimeenpanon tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta sekä kyvystä tukea ohjelman täysimääräistä ja tehokasta toteuttamista. Arvioinnissa on painotettu myös asiakasnäkökulmaa. Lisäksi katse suunnattiin uuteen maakuntamalliin ja rakennerahastohallintoon sen osana. Siksi arvioitiin myös, miten hyväksi havaittuja toimintatapoja voitaisiin jatkossa hyödyntää.

Päähuomio kiinnitettiin hallinnon ja toimeenpanon vaikuttavuuteen, eli miten ohjelman hallinto ja toimeenpano edistävät laadukkaiden ja vaikuttavien hankkeiden syntymistä ja edelleen koko ohjelman tavoitteiden toteutumista.

Arvioija selvitti Etelä- ja Länsi-Suomen (ELSA) ja Itä- ja Pohjois-Suomen (IP) maakunnan liittojen sekä RR-ELY-keskusten työntekijöiden käsityksiä siitä, miten hallinnon järjestämiselle asetettuihin tavoitteisiin päästiin. Yleiskuva arvioijan johtopäätöksistä oli, että tavoitteissa, jotka koskivat alueellista koordinoitua ja hallinnon selkeyttä, yhdenmukaisten menettelytapojen käyttöönottoa, kustannussäästöjä sekä viranomaisten erityisosaamisen vahvistamista, onnistuttiin RR-ELY-keskusten edustajien mielestä, mutta ei ELSA- eikä IP-alueiden liittojen edustajien mukaan. Paikallisten piirteiden huomioiminen toteutui erityisesti ELSA-alueen ja RR-ELY –keskusten mukaan heikosti. Keskitetyn hallintomallin ongelmana on ollut hallinnon raskaat prosessit ja moniportaisuus. Keskitetyssä hallintomallissa hankkeen valmistelu ja päätös tehdään usein eri maakunnissa mikä vahvistaa kokemusta hallinnon moniportaisuudesta. Lisäksi hallinnon keskittämisen varjopuolena on hallinnon kasvottomuus. Arvioijan mielestä keskittäminen kuitenkin tarjoaa paremmat mahdollisuudet asiakkaiden yhdenvertaiseen ja tasalaatuiseen kohteluun. Keskitetty malli vahvistaa erityisesti maksatuksia tekevien viranomaisten osaamista.

Ohjelmaa toteutetaan käytännössä useilla eri tavoilla - yksittäisten yritysten hankkeista perinteisten kehittämishankkeiden kautta laajoihin sateenvarjohankkeisiin. Arvioijan mukaan hankkeen koolla ei juurikaan ole merkitystä hankkeen tehokkuuteen tai tuloksellisuuteen. Sen sijaan huolellisella hankkeen suunnittelulla, sitoutumisella, asiantuntemuksella ja kokemuksella on myönteinen vaikutus toteutukseen. Viranomaisen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa onnistuneeseen toteutukseen hankkeen koko elinkaaren ajan. Tärkein ja kriittisin neuvonta- ja sparrausrooli viranomaisella on hankkeen hakemusvaiheessa, mutta hanketoteuttajan sparraus koko hankkeen elinkaaren ajan sujuvoittaa hankkeen toteutusta ja vähentää turhaa hallintoa. Välittävät toimielimet ovatkin avainasemassa vaikuttavan hanketoiminnan ja ohjelman kokonaisvaltaisen toteutuksen näkökulmasta.

Rakennerahasto-ohjelmissa hankevalintoja ohjaavat valintakriteerit, mutta peruseriaatteena on kilpailumenettely. Sen tavoitteellaan tuottavan riittävästi korkeatasoisia hankehakemuksia, joista lisä-arvoltaan ja muilta valintaperusteiltaan parhaat valitaan toteutettaviksi. Rakennerahastojen toimintaympäristö, jolle on leimallista vakiintunut ja vähälukuinen joukko hanketoimijoita, ei kuitenkaan ole edullinen kilpailumenettelyn näkökulmasta. Suomessa, jossa keskuskeskukset ovat pieniä ja sijaitsevat harvassa, hankkeiden vetotehtäviin kyvykkäitä ja halukkaita avaintoimijoita ja veturiyrityksiä on vähän. Lisäksi nämä hankkeiden sarjatoteuttajat jakautuvat maantieteellisesti epätasaisesti ja sijaitsevat pääasiassa maakuntien keskuskaupungeissa ja ydinalueilla. Siksi hanketoimijoiden ydinjoukko on vakiintunut ja keskenään tiiviisti verkottunut. Hankehakujen yhteydessä viranomaisten tulisi pyrkiä siihen, että toimintaan saadaan houkutelua myös uusien hakijatahoja.

Rakennerahasto-ohjelman hallintoa on pyritty keventämään kuluvalle ohjelmakaudella esimerkiksi uusien maksatusmallien avulla. Tästä huolimatta hallinto näyttöytyy edelleen vaikeaselkoisena ja hankalana, mikä osaltaan karkottaa uusia hankehakijoita. Maksatukseen käytettävien henkilötyövuosien erottaminen rakennerahasto-ohjelman hallintoon käytettävästä kokonaishenkilötyövuosimäärästä mahdollistaa hallinnon tehokkuuden tarkastelun maksatusten näkökulmasta. Maksatusajat ovat lyhentyneet viime ohjelmakaudesta, eivätkä maksatusten kestoajat haittaa ohjelman toteutusta. Kaiken kaikkiaan sekä viranhaltijoilla että hanketoteuttajilla on maksatuksista myönteinen käsitys. Maksatusajat ovat lyhimpiä RR-ELY-keskuksissa ja pisimpiä IP-alueella. Maksatusten keskittäminen suuriin yksiköihin lisää maksatusten tasalaatuisuutta vähentämällä maksatusaikojen vaihteluväliä organisaatioiden välillä. RR-ELY-keskukset ja maakuntien liitot ovat maksatusta koskevien keskiarvolukujen perusteella kustannustehokkuudeltaan liki samanveroisia.

Viranomaiset ovat avainasemassa vaikuttavan hanketoiminnan näkökulmasta. Hallinnon ja toimeenpanon tuloksindikaattoriksi on asetettu ohjelmavarojen täysi käyttöaste vuonna 2023. Tätä tavoitetta voidaan pitää hyvin asetettuna ja relevanttina tuloksellisuuden mittarina. Yksinkertaistettuna hallinnon tavoitteena on saada aikaan ohjelman tavoitteita tukevia hankkeita, niin että niihin suunnitellut varat ovat käytetty ohjelman päätyttyä. Keväällä 2017 rakennerahaston ohjelmavaroista oli käytetty noin puolet, eikä arviointiaineisto anna perusteita epäillä ohjelmavarojen täyden käytön tavoitteen saavuttamista. Koska hallinto voi toimillaan vaikuttaa hankkeiden toteutukseen koko niiden elinkaaren ajan, ei hallinnon tuloksellisuutta voida mitata ainoastaan ohjelmavarojen käyttöasteella. Tärkeää on myös tarkastella, tehdäänkö hallintoon varatuilla varoilla oikeita asioita.

Tällä ohjelmakaudella hallintoa on tehostettu teknistä tukea supistamalla, mikä on ohjannut viranomaiset keskittymään vain kaikkein oleellisimpaan. He kokevat, että heillä ei ole siinä määrin aikaa viestintään, uusien hakijoiden houkutteluun ja sparraukseen kuin he itse haluaisivat. Hallinnon toimien supistuminen ei kuitenkaan näy vielä asiakkaaseen päin – tuensajat ovat pääosin tyytyväisiä ohjelman toteutukseen ja hallintoon. Ohjelman viestintä- ja tiedotustoimien supistaminen näkyy etenkin alkuvaiheen opastuksessa ja mahdollisuuksissa neuvoa ja opastaa hankehakijoita. Mikäli resurssia pystyttäisiin kohdentamaan tähän työhön nykyistä enemmän, voisi olettaa hallinnon voivan edesauttaa vaikuttavien hankkeiden syntymistä vielä nykyistä paremmin. Tätä puoltavat myös arviointihavainnot. Käytännössä resurssia voi lisätä joko karsimalla tai keskittämällä rutiininomaisia tehtäviä ja vapauttamalla sitä kautta resurssia hakuvaiheen työhön tai sitten nostamalla kokonaismäärärahoja, etenkin teknisen tuen suhteellista osuutta.

On tarpeen tarkastella hankehallinnon ja hankeneuvonnan eriyttämisen mahdollisuuksia. Eriyttämisen myötä hankkeen hallintoon liittyvät toimet voidaan keskittää ja hanketyöhön liittyvä neuvonta pysyisi edelleen hajautettuna.

Valtakunnalliset hankkeet poistavat toiminnallista päällekkäisyyttä, edistävät tulosten leviämistä ja tuovat erityisasiantuntemusta hanketoimintaan. Valtakunnallisten hankkeiden tuloksia voidaan hyödyntää koko maassa, ei ainoastaan alueellisesti yksittäisten teemojen perusteella. Ylimaakunnallisten hankkeiden rahoitus ja toimenpiteet ovat selvästi kohdennettavissa yksittäisiin maakuntiin, joiden kannalta kehitetään tiettyä toimialaa tai pyritään saavuttamaan tiettyjä tavoitteita. Ylimaakunnallisten hankkeiden hyötyvaikutuksia ovat keskinäinen oppiminen sekä mittakaavaedut, kun toimenpiteitä toteutetaan yhtä maakuntaa suuremmalla alueella. Hanketoiminnassa pitää hyödyntää strategisia valtakunnallisia hankkeita, jotka tähtäävät hanketoiminnan koordinaatioon ja hankkeiden keskinäiseen tiedonvaihtoon.

Ylimaakunnallista hanketoimintaa tulee lisätä alueiden välisen oppimisen edistämiseksi ja mittakaavaetujen saavuttamiseksi. Huomiota tulee kiinnittää hallintokäytäntöjen yhtenäistämiseen.

Vaikka EURA2014-järjestelmä on parempi kuin viime ohjelmakauden järjestelmä, se ei kuitenkaan vielä täysin tue hanketoteutusta. Siihen liittyen olisi hyvä kerätä systemaattisesti käyttäjäkokemuksia ja kehittää järjestelmää mahdollisuuksien mukaan käyttäjäystävällisemmäksi.

Sekä viranomaiset että hanketoteuttajat kyseenalaistavat indikaattoritietojen luotettavuuden. Perusongelma on se, että hankkeen hakuvaiheessa luodut ylisuuret odotukset vääristävät hankkeen tulosten ja vaikutusten raportointia. Ohjelman seurannassa indikaattoreiden painoarvo on ylikorostunut niiden informaatioarvoon nähden. Hanke voi olla vaikuttava, vaikka seurantaindikaattoreissa ei tapahtuisikaan muutoksia. Indikaattoritietoja olisi hyvä määritellä hankekohtaisesti.

Maakuntien yhteistyöryhmien sihteeristöt koordinoivat rahoituksen käyttöä ja arvioivat hankkeita joko puoltaen tai ei puoltaen niiden rahoittamista. Maakuntien yhteistyöryhmien rooli ohjelman tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta jää marginaaliin. Niiden tehtävien määrittelyssä kannattaa avoimesti tuoda esiin, mitä niiltä odotetaan. Jos MYR ei todellisuudessa ole hankepäättösten foorumi, sitä ei tule sellaisena jäsenistölle viestiä. MYR:n sihteeristön rooli muuttuu, kun uudet maakunnat aloittavat toimintansa. ELY-keskuksen ja maakunnan liiton asiantuntijat toimivat jatkossa samassa organisaatiossa, joten tarve rahoittajaorganisaatioiden väliselle vuoropuhelulle vähenee. Sihteeristö voi jatkaa maakunnan sisäisenä asiantuntijaryhmänä. Hallintoa ja toimeenpanoa kehitettäessä pääperiaatteena tulee pitää keskitettyjen toimintamallien etujen hyödyntämistä (esim. henkilöstön erikoistuminen) ja niistä koituvien haittojen minimointia (esim. neuvontapalvelujen säilyttäminen henkilökohtaisena lähipalveluna).

5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Toimintaympäristö

Vuoden 2017 aikana taloustilanne kehittyi Suomessa selvästi parempaan suuntaan, mikä heijastui myös rakennerahasto-ohjelmaan. Maakunnan liittojen saamien hakemusten määrä kasvoi, mutta yritystuki kysynnässä oli havaittavissa laskua. Kasvanut tilauskanta on ohjannut monet yritykset keskittymään operatiiviseen toimintaan, jolloin niiden resurssit kehittämistoimintaan ja investointeihin ovat vähentyneet. Kehityksessä on alueellisia eroja; esim. Etelä-Suomessa Varsinais-Suomen meri- ja autoteollisuuden sekä rakennustoiminnan nopea kasvu aiheuttivat ns. positiivisen rakennemuutoksen. Kaakkois-Suomessa puolestaan vähentynyt venäläisten kulutuskysyntä on näkynyt erityisesti matkailun, kaupan ja palvelualojen osalta. Rakennerahastojen avulla onkin tuettu rakennemuutosaloja, turvattu olemassa olevia työpaikkoja ja tuettu uusien työpaikkojen syntyä erityisesti ympäristö- ja energialiiketoiminnan ympärille.

Vuoden 2017 aikana valmisteltiin ja hyväksyttiin uudet maakuntaohjelmat. Ne eivät kuitenkaan tuoneet suuria muutoksia rakennerahastotuen käyttölinjauksiin maakunnissa. Maakuntaohjelmien painopisteet ohjaavat hanketoiminnan resursseja älykkään erikoistumisen periaatteiden mukaisesti.

Yritystukia lukuun ottamatta hankehakijat ja -toteuttajat ovat usein samoja kokeneita institutionaalisia hakijoita. Vakiintuneiden toimijoiden hankesuunnitelmissa ei aina ole kovin aitoa, rakennerahasto-ohjelman mukaista kehittämistä.

Ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat merkittäviä rakennerahastohankkeiden toteuttajia; esimerkiksi Itä-Suomessa niiden osuus on lähes neljännes ohjelman rahoituksesta. Osana rakennerahasto-ohjelman vaikuttavuutta ammattikorkeakouluille on muodostunut sellaista osaamista, minkä avulla ne ovat päässeet mukaan myös kansainvälisiin rahoituslähteisiin.

Hallinnointi

Monilla alueilla vuosi 2017 oli ohjelmakauden toistaiseksi aktiivisin toimintavuosi, jolloin käynnissä oli merkittävä määrä hankkeita ja myös ohjelman tuloksia oli jo nähtävissä.

Hankehakijoiden ohjaus, neuvonta ja sparraus vaikuttavat merkittävästi hakemusten laadukkuuteen. Arviointivaiheessa tulee painottaa tuotosindikaattoreiden merkitystä ja jäljitettävyyttä, jotta voidaan varmistaa asetettujen indikaattoritavoitteiden toteutuminen. Myös hankkeen toteutusvaiheessa hankkeen yhteyshenkilö voi tukea toteuttajaa tulosten saavuttamisessa.

Hakemusten laatuun pyritään vaikuttamaan myös muilla keinoin; esimerkiksi Länsi-Suomessa käynnistettiin syksyllä ESR-haku kaksivaiheisena. Ensi vaiheen hankeideoiden perusteella hakijat tunnistivat ratkaistavat yhteiskunnalliset haasteet hyvin, mutta ratkaisuehdotuksiin olisi kaivattu enemmän uusia, rohkeita avauksia ja kokeiluja. Toisaalta nopeasti muuttuva lainsäädäntö esim. työvoimapalveluiden osalta aiheuttaa myös hankkeille haasteita pystyä vastaamaan tarpeisiin voimassa olevan lain puitteissa.

Sekä yritysten rahoitusosuus että muu hankkeen ulkopuolinen rahoitus lisää hankkeen alueellista vaikuttavuutta ja kohderyhmän sitoutumista. Merkittävä osuus hankkeista on jo yhteishankkeita, mikä laajentaa osaamis pohjaa ja parantaa mahdollisuuksia hankkeen tulosten tehokkaaseen levittämiseen. Ylimaakunnallisia hankkeita voisi silti olla nykyistä enemmän.

Eura 2014:ssä esiintyneet ongelmat aiheuttivat hetkittäisiä ongelmia hankehallinnossa. Vielä vuoden lopulla tietojärjestelmästä puuttui joitakin keskeisiä ominaisuuksia, mm. paikan päällä varmennuksiin ja takaisinperintöihin liittyen. Maksajien työssä näkyivät Euran raportointiominaisuuksien puutteellisuudet.

Indikaattoreiden tulkinnat aiheuttavat edelleen ongelmia sekä hanketoteuttajille että rahoittajaviranomaisille. Ongelmiin on pyritty vastaamaan mm. hanketoteuttajille järjestetyllä koulutuksella. Kaikilta osin indikaattorit eivät kuitenkaan vastaa todellisia tarpeita. Esim. EAKR:n erityistavoitteessa 3.2 indikaattorit istuvat huonosti useimpien kehittämishankkeiden sisältöön. Ohjelmaan voidaan raportoida vain yrityslähtöisiä tuotoksia, vaikka vähähiilisyttä voitaisiin edistää muillakin keinoin.

Myöskään kaikki ESR Henkilö -järjestelmään kerättävät indikaattorit eivät vastaa tarkoitustaan, kuten työssä olevilta kerättävät henkilön huono-osaisuutta kartoittavat tiedot. Kokonaisuutena ESR Henkilöön on kuitenkin saatu hyvin kerättyä osallistujatietoja.

Suorittamiensa ohjaus- ja valvontakäyntien perusteella hallintoviranomainen totesi, ettei yksi välittävä viranomainen täytä vaadittuja toimintaedellytyksiä ja sen osalta käynnistettiin v. 2017 neuvottelumenettely.

Osa ESR-toimenpiteistä on ohjattu koordinaatiohankkeiden avulla. Koordinaatiohankkeet keräävät ja levittävät eri puolella maata kehitettyjä hyvä käytäntöjä. Koordinaatiohankkeet järjestävät omaan tematiikkaansa liittyviä seminaari- ja koulutustilaisuuksia.

Kohtaamo-hanke kehittää nuorten matalan kynnyksen Ohjaamo-toimintamallia, koordinoi eri puolella Suomea olevissa eri vaiheissa olevien Ohjaamojen kehittymistä sekä tukee Ohjaamojen vakiinnuttamista. <http://kohtaamo.info/tietoa-kohtaamosta>

Kotona Suomessa –hankeessa työskentelee seitsemän kotouttamistyön asiantuntijatyöntekijää, aluekoordinaattoria, ELY-keskusten laajennetuilla maahanmuuttotyön alueilla, jotka koostuvat 1-3 ELY-keskuksen toiminta-alueesta. Nämä koordinoivat maahanmuuttajien kotouttamista edistäviä hankkeita. [Kotona Suomessa](#)

Opsodiili-koordinaatiohanke kerää, arvioi ja levittää eri suuralueiden hankkeissa luotuja hyviä toimintamalleja ja jalostaa ja muokkaa niitä kaikkien oppisopimustoimijoiden käyttöön. Näin suuralueiden työ ei jää irralliseksi.

<https://opsodiili.com/>

Tuottavaa ja tuloksellista työelämää –hanke koordinoi niitä hankkeita, joissa pyritään parantamaan organisaatioiden työhyvinvointia ja sen kautta myös tuloksellisuutta. <http://tuottavajatuloksellinentyoelama.blogspot.fi/>

Sokra-koordinaatiohanke koordinoi toimintalinjan 5 osallisuutta ja syrjäytymistä ehkäiseviä hankkeita kaikkialla Suomessa. Alueellinen koordinaatio toteutetaan suunnitellun Sote-aluejaon mukaan. <https://www.facebook.com/sokrakoordinaatio/>

Hallinnollista koordinaatiota edustaa myös Maahanmuuttajien kotouttamisen koordinaatioryhmä. Ryhmässä on edustajia TEMistä, SM:stä, MMM:stä, Maaseutuvirastosta, Kuntaliitosta, STEAsta, Punaisesta rististä sekä rakennerahasto-ELY-keskuksista. Ryhmä edistää tietämystä niin EU-rahoituksella kuin kansallisellakin rahoituksella rahoitettavista maahanmuuttajien kotouttamista edistävästä hankkeista.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin käytetään hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, Tuki 2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on lisäksi integraatiot mm. kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin. Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä.

ELY-keskusten yritystukilain (9/2014) nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua Tuki 2014 -järjestelmää ja Tekesin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Tästä kokonaisuudesta käytetään nimitystä hybridimalli.

Tietojärjestelmäkokonaisuuden avulla kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta yleisasetuksen artiklan 125.2 d) alakohdan ja komission delegoidun asetuksen (EU) N:o

480/2014 artiklan 24 mukaisesti tietoja, jotka ovat tarpeen seurantaan, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastamista varten ja joihin kuuluvat tarvittaessa tiedot yksittäisistä osallistujista ja sukupuolen mukaan eritellyt tiedot indikaattoreista. Tämän myötä on saavutettu iso digiloikka asiakaspalvelussa ja viranomaistyössä. EURA 2014 on Suomessa ensimmäinen tietojärjestelmä, jossa asiakkaat asioivat lakisäänteisesti vain sähköisesti. Myös Tuki 2014- ja Eval-järjestelmässä rahoitettavissa hankkeissa on käytössä sähköinen asiointi. Yleisasetuksen artiklan 122(3) ns. e-koheesiovaatimukset ovat keskeisimmiltä osiltaan täyttyneet.

Vuoden 2017 aikana rakennerahastojen sähköisten palvelujen kehittäminen jatkui edelleen täysipainoisesti. Vuoden aikana otettiin tuotantokäyttöön mm. työvoimapoliittisten ESR-hankkeiden maksatusprosessi, paikan päällä tehtävien varmennusten prosessi sekä havaintojen kirjaaminen ja kuuleminen. Lisäksi saatiin käyttöön runsaasti uusia raportteja mm. maksatuksista, maksatusten käsittelyajoista, päätöksistä sekä seurantaraporttien taustalomaketiedoista.

Ohjelmakauden 2014–2020 rakennerahastotietojärjestelmien kehittäminen jatkuu edelleen. Rakennerahastokokonaisuuden hallinnointi ns. hybridimallilla, jossa osa hankkeiden hallinnointiprosesseista hoidetaan EURA 2014 -järjestelmän lisäksi Tekesin Eval-järjestelmässä ja Tuki 2014 -järjestelmässä on osoittautunut selvästi ennakoitua hitaammaksi ja suuritöisemmäksi toteuttaa.

Viestintä

Hallintoviranomaisen keskeisin työkalu viestinnässä on rakennerahastot.fi verkkopalvelu. Alueet ylläpitävät itsenäisesti omia osioitaan, ja tiedottavat niillä hakuajoista ja tapahtumistaan. Verkkosivuilla on keskimäärin 10 000 käyntiä kuukaudessa. Valtakunnallinen ja alueelliset uutiskirjeet ilmestyivät säännöllisesti. Uutiskirjeillä on yhteensä 3 550 tilaajaa. Uutisointia on tehty myös TEM:n uutisten, uutiskirjeiden ja tiedotteiden avulla sekä muiden vastuutahojen omien viestintävälineiden keinoin.

Suomessa toteutettiin vuoden 2017 aikana laajaa ja systemaattista aktivointityötä rakennerahasto-ohjelman täysipainoiseksi toteuttamiseksi. Aktivoinnissa tehtiin viranomaisyhteistyötä ja eri ohjelmien välistä yhteistyötä hyödynnettiin asiakaskontakteissa. Viestintää lisättiin sekä sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter, YouTube) että perinteisessä printtimediassa. Rakennerahasto-ohjelman sekä muiden rahoitusvälineiden hyödyntämisestä tiedotettiin potentiaalisille hakijoille ja panostettiin hakijoiden neuvontaan mm. infotilaisuuksien avulla.

Rahoittavat viranomaiset ovat kukin vastanneet hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista (kevät ja syksy) on ilmoitettu rakennerahastot.fi verkkopalvelussa, viranomaisten omilla verkkosivuilla ja joissain tapauksissa lehti-ilmoituksella. Maahanmuuttajiin kohdistuviin hankkeisiin liittyen on eri viranomaisten hakuajoista koottu tietoa kotouttaminen.fi-sivustolle. Alueet ovat laatineet lisäksi julkaisuja, johon on koottu esimerkkejä EU-rahoituksella aikaan saaduista vaikutuksista. Hankkeita on nostettu näkyvästi esiin kaikissa rr-viestintäkanavissa. Hanketoiminta oli näyttävästi esillä myös ESR:n 60-vuotisjuhlatapahtumissa Helsingissä ja Seinäjoella.

Suomen kansallinen viestintäverkosto kokoontui vuonna 2017 kolme kertaa. Samassa yhteydessä järjestettiin rakennerahastot.fi toimituskunnan kokous. Alueelliset viestintäverkostot kokoontuivat tiheämmin väliajoin. HVO osallistui komission viestintäverkostojen INFORMin ja INION kokouksiin. HVO on osallistunut komission Suomen edustuston vedolla kulkevaan Kasvun karavaaniin. Tilaisuuksissa on esitelty

EAKR- ja ESR-hanketoimintaa. Hankkeet pitivät avointen ovien päiviä Eurooppa-päivänä 9.5. HVO ja paikalliset toimijat esittelivät hanketoimintaa MMM:n johdolla järjestetyssä maaseutuparlamentissa Leppävirralla.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä ovat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, talous- ja sosiaalipartnerit, kansalaiset sekä media. Kohderyhmät tavoitetaan rakennerahastot.fi-verkkopalvelun kautta sekä sosiaalisen median välityksellä. Välittäville toimielimille ja muille viranomaisille on lisäksi verkkopalvelun ekstranetti, josta löytyy kaikki toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus. Välittävien toimielinten kohderyhmiä ovat hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media, jotka tavoitetaan verkkopalvelun ja sosiaalisen median välityksellä. Hakijoille ja hanketoimijoille järjestetään myös tilaisuuksia, muun muassa hakuinfoja. Viestinnän sidosryhmiin kuuluvat myös yhteistyökumppanit EU-asioissa: Europe Direct -tiedotuspisteet, komission edustusto, parlamentin tiedotustoimisto ja Eurooppatiedotus.

Ohjelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Rakennerahasto-ohjelman toteutus on vuoden 2017 aikana edennyt tasaisesti ja vuoden 2017 lopussa Suomi oli molempien rahastojen osalta maksatusasteillaan EU:n kärkimaiden joukossa. Hanketyö on tuottanut myös konkreettisia tuloksia; kaikki vuoden 2018 lopulle asetetut toimintalinjakohtaiset tuloskehysindikaattoreitavoitteet oli maksatusmääriä lukuun ottamatta saavutettu jo vuoden 2017 lopussa. Myös maksatusten osalta tuloskehysten tavoitteet tullaan saavuttamaan EAKR:n osalta loppukeväästä ja ESR:n osalta alkusyksystä 2018. Muiden tuotosindikaattoreiden osalta toteutusasteet vaihtelevat voimakkaastikin, mikä osaltaan kertoo myös tavoitetasojen asettamisen vaikeudesta. Esimerkiksi pk-yrityksille tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamiselle asetetut indikaattorit ovat jo saavuttaneet koko ohjelmakauden tavoitteensa, samoin monet innovaatioihin ja vähähiilisyteen liittyvät EAKR-indikaattorit. Myös muutamat ESR-indikaattoritavoitteet, esim. työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen toteuttamien hankkeiden lukumäärä, ovat jo toteutuneet odotettua paremmin. Vuonna 2019 suoritusvarauksen jaon yhteydessä tehtävässä ohjelmanmuutoksessa tuleekin arvioida tarvetta nostaa eräiden indikaattorien tavoitetasoja.

EAKR-hankkeille asetetun vähähiilisyystavoitteen saavuttamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota. Tilanne on parantunut vuoden 2017 aikana, varauksista laskettuna osuus on vuodessa noussut 1,1 prosenttiyksikköä 19,6 %:iin. Kansalliseen 25 %:n tavoitetasoon on siis vielä matkaa. Erityisesti yritystukihankkeissa vähähiilisten hankkeiden syntyminen on osoittautunut haasteelliseksi.

ESR-hankkeissa haasteellisimmalta vaikuttaa tässä vaiheessa erityistavoitteen 8.1 indikaattori koskien työelämän ulkopuolella olevien ja työttömien miesten määrää. Tähän kiinnitetään tulevissa hauissa erityistä huomiota. Myös muutamat tulosindikaattorit edellyttävät toimintojen tehostamista, esim. alle 25-vuotiaiden koulutukseen sijoittuminen toimintalinjassa 4.

6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Etelä-Suomessa Rakennerrahasto-ohjelman toteutus on hyvässä vauhdissa ja etenee tasaisesti. Vuoden 2017 loppuun mennessä Uudenmaan liiton EAKR-hankkeita oli rahoitettu yhteensä 188, joihin varattu rahoitus oli hieman noin 82 miljoonaa euroa. Hämeen ELY-keskus oli rahoittanut 288 ESR-hanketta ja 231 EAKR-hanketta (toimintaympäristötuet 17 kpl ja yritystuet 214 kpl). ESR-hankkeisiin oli varattu rahoitusta yli 85 miljoonaa euroa. EAKR -yritys- ja toimintaympäristötukiin oli myönnetty rahoitusta reilu 15,5 miljoonaa euroa.

Maakuntien omat painotukset ovat kaikissa maakunnissa etusijalla ja maakuntaohjelmien tavoitteita on onnistuneesti integroitu rakennerrahasto-ohjelman tavoitteiden kanssa yhteneviksi. Keskeinen ja tärkeä rooli on myös alueiden älykkään erikoistumisen RIS3 –strategioilla. Vuonna 2017 toteutettiin yksi alueellinen EAKR-hankehakukierros, kaksi alueellista ESR-hakua sekä yksi maakunnallinen EAKR-erillishaku (Päijät-Häme). Lisäksi avoimena oli kaksi 6Aika-hakua (EAKR ja ESR) ja kolme ESR:n valtakunnallisten kehittämishankkeiden hakua. Syksyllä järjestettiin myös EAKR:n ja ESR:n yhteinen haku valtakunnalliseen Kasvua kansainvälisistä osaajista –teemaan. Aluehaun yhteydessä haettiin myös valmisteluhankkeita kansainvälisen koordinoitun ESR-haun puitteissa. Toimintaympäristötukien osalta järjestettiin yksi hakukierros, ja yritystutkimusorganisaatioiden kanssa.

Tulos- ja tuotosindikaattorit ovat myös toteutumassa hyvin. Hankkeisiin osallistuneita henkilöitä on raportoitu yli 25 600. ESR:n osalta lähes kaikki indikaattorit ovat kertyneet hyvin suhteessa rahoituksen määrään. Hankehauissa olleet painotukset näkyvät erityisesti yli 54-vuotiaiden osallistujien sekä osallistuvien naisryhtäjien määrässä. Tulosindikaattoreiden osalta toteumaa on vielä vaikea arvioida, koska suurta määrää osallistujista ei ole vielä kirjattu lopettaneiksi. EAKR:n osalta indikaattoreita on kertynyt hyvin, ohjelmaston tulostavoitteet on jo ylitetty koko ohjelman tasolla. Hankkeiden innovaatioalustoissa on jo yli 400 kehitettyä ja pilotoitua tuotetta tai palvelua. Yli 300:ssa yrityksessä on käynnistetty yhteistyötä tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Toimintalinjan 1 toimenpiteet ovat kohdistuneet pääosin yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Tavoitteena toimintalinjassa on vahvistaa kasvuhaluisten, kansainvälistyvien sekä kansainvälisille markkinoille tähtäävien pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia ja kehittää yritysverkostoja ja muita yritysten yhteistyömuotoja. Maakunnittaiset painotukset ovat olleet maakuntaohjelmien ja toteutussuunnitelmien mukaisia. Kasvua kansainvälisistä osaajista -EAKR-erillishaun taustalla oli työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2016 käynnistämä Kansainvälisistä osaajista kasvua -agenda, jolla edistetään maahanmuutto-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan nivoutumista toisiinsa ja kansainvälisten osaajien hyödyntämistä yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukena. Agendan tavoitteena on systemaattisesti kytkeä kansainvälisten osaajien kohdemaatuntemus, kansainväliset verkostot, innovaatiopotentiali ja muu osaaminen osaksi yritysten kasvun ja kansainvälistymisen palveluita ja innovaatiotoimintaa. TEM:n agenda on sittemmin laajentunut koko valtioneuvoston yhteiseksi Talent Boost – Kasvua kansainvälisistä osaajista -toimenpideohjelmaksi. ELY-keskuksen myöntämä rahoitus kohdistui toimintalinjalla pääosin suoraan yritysten itsensä toteuttamiin hankkeisiin. Suurin osa toimenpiteistä on yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen kohdistuvia kehittämissuhteitä ja osallistumista kansainvälisiin yritystapahtumiin.

Toimintalinjan 2 hankkeissa ominaista on vahva tutkimustausta kytkettynä yritysyritysyhteistyöhön. Uuden tiedon ja osaamisen tuottamisen lisäksi toimintalinjan hankkeissa korostuu tiedon ja osaamisen siirtäminen ja hyödyntäminen yrityksissä, mikä tukee mahdollisten uusien liiketoimintojen syntyä ja olemassa olevan

kasvua. Yritysten aktiivinen osallistuminen esimerkiksi hankkeiden ohjausryhmätyöskentelyyn tuo hankkeiden toteutukseen jämäkkyyttä ja tavoitteellisuutta. Syksyllä 2017 avautuneessa haussa ei poikkeuksellisesti asetettu ylimaakunnallisilla hankkeille teemaa, vaan pyrittiin hakemaan laajalla skaalalla erilaisia hankeideoita, painottaen kuitenkin vähähiilisyttä. Maakuntien painotusten mukaisten hankkeiden lisäksi toimintalinjassa 2 toteutetaan 6Aika-strategian mukaisia hankkeita. 6Aika-strategiassa on kolme painopistealuetta: Avoimet innovaatioalustat, avoin data ja rajapinnat sekä avoin osallisuus. ELY-keskuksen rahoitus on kohdistunut toimintalinjalla maakuntien osaamiskeskittymiin perustuviin toimintaympäristöhankkeisiin, joiden vaikutus pk-yrityksiin on ollut laajaa.

Toimintalinja 3 on edennyt tasaisesti. Tähän toimintalinjaan sisältyy alueellisten hankkeiden lisäksi valtakunnalliset ohjelmat ”Kotona Suomessa”, ”Mallit rekrytoivan ja irtisanovan yrityksen välillä” sekä ”Tuottavaa ja tuloksellista työelämää yhteistyöllä”. Hanketoimintaa painotettiin erityisesti nuoriin ja yli 50-vuotiaisiin osallistujiin keskittyviin hankkeisiin. Nyt onkin jo nähtävissä selkeä kasvu ikääntyvien työllistymiseen keskittyvissä hankkeissa. Kotona Suomessa –ohjelmassa on ollut selvästi nähtävissä muuttuneen pakolais-tilanteen vaikutukset kysyntään. Toimintalinjalla rahoitettiin useita maahanmuuttajille suunnattuja hankkeita sekä järjestettiin Kasvua kansainvälisistä osaajista -ESR-haku. Paikoitellen alkaa jo näkyä haasteita kohderyhmän mukaan saamisessa sekä myös kilpailevien hankkeiden muodossa. Toimintalinjalla on myös nostettu esiin erityisesti maakuntien älykkään erikoistumisen strategioihin liittyvien toimialojen yritysten tuottavuuden ja työhyvinvoinnin yhtäaikainen kehittäminen. Tuottavaa ja tuloksellista työelämää yhteistyöllä -toimenpidekokonaisuus on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja koko ohjelman kehys on varattu. Tasa-arvohankkeet liittyivät naisyrityttöisyyden kasvun tukemiseen, miesten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä perinteisten alojen raja-aitojen rikkomiseen.

Toimintalinja 4 on päässyt kuluneen vuoden aikana täyteen vauhtiin. Toimintalinjalla on keskitytty mm. koulutuksesta koulutukseen siirtymiin sekä oikeiden valintojen varmistamiseen, unohtamatta keskeyttämisen ehkäisyä. Toisen asteen koulutusreformin lähestyminen näkyi selkeästi hankkeiden sisällöissä. Alueosiossa on painotettu maakuntien keskeisiä kasvu- ja rakennemuutosaloja, maakunnittain hankkeet kohdentuvatkin toisistaan poikkeaville toimialoille. Luovaa osaamista -toimenpidekokonaisuus on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja koko ohjelman kehys on varattu ohjelmakauden loppuun saakka.

Toimintalinjalla 5 hankkeita on hyvä määrä käynnissä ja indikaattoreiden mukaista kohderyhmää on saatu aktivoitua hyvin mukaan. Kansalaisjärjestöt ovat olleet aktiivisia toteuttajia ja pidempikestoisia vaikutuksia on jo nähtävissä. Osallisuuden tueksi on saatu aktivoitua useita kansalaisryhmiä ja järjestöjen toimintaa on uudistettu ja vahvistettu. Kysyntää on ollut koko ajan enemmän kuin määrärahoja on ollut käytössä.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue#>

Länsi-Suomi

Vuoden loppuun mennessä Pirkanmaan liitto oli tehnyt myönteisen EAKR-rahoituspäätöksen kaikkiaan 177 hankkeelle, kun määrä vuotta aiemmin oli 134. Ohjelmakauden kuluessa Pirkanmaan liiton tekemien kielteisten rahoituspäätösten määrä oli ollut 36 kpl. 91:n hakemuksen kohdalla hakija oli perunut hakemuksen. Keski-Suomen ELY-keskus myönsi vuonna 2017 yrityksen kehittämisavustusta EAKR-valtuudesta Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla yhteensä 12,3 miljoonaa euroa ja toimintaympäristön kehittämisavustusta 0,1 miljoonaa euroa. Myönteisiä EAKR-päätöksiä tehtiin yhteensä 188 kappaletta.

Vuonna 2017 ELY-keskus järjesti kaksi ESR-hankehakuja, joista ensimmäisessä, maaliskuun alussa päättyneessä haussa erityisenä painopisteenä olivat kokeilukulttuuria toteuttavat hankkeet. Syksyllä päättyneessä haussa erityistä painopistettä ei asetettu, vaan kaikki toimintalinjat ja erityistavoitteet olivat haettavina.

Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoittamia (Länsi-Suomen RR-alue) ESR-hankkeita oli vuoden vaihteessa 213 kpl (ohjelmakauden alusta). Keski-Suomen ELY-keskus on myös rahoittanut 19 kpl valtakunnallista hanketta toimintalinjassa 3. Sidonta- ja varausaste oli vuoden vaihteessa n. 87 %, yhteensä n. 21,3 milj. euroa.

Vuosi 2017 oli Länsi-Suomen rakennerahastoviestinnässä aktiivinen rahoittajien toteuttaman viestinnän osalta. Syksyllä Länsi-Suomen viestintäverkosto kokoontui yhdessä hanketoimijoiden kanssa kehittämään viestintää. Tämä toimintatapa sai hyvän vastaanoton hanketoimijoilta. Viestinnän rungon muodosti rakennerahastot.fi -sivuston kautta uutisointi ja tiedotus. Rahoitushauista tiedottamisessa sivusto oli keskeinen tiedotuskanava. Erillisiä viestintätoimia järjestettiin mm. ESR:n kansainvälisen yhteistyön hausta. Rahoittajat viestivät aktiivisesti Länsi-Suomen rakennerahastojen uutiskirjeen avulla hankkeiden toteuttajille ja muille hanketoiminnasta kiinnostuneille. Vuoden aikana lähetettiin seitsemän uutiskirjettä alueen ajankohtaisista rakennerahastoasioista. Keski-Suomen ELY lanseerasi Länsi-Suomen rakennerahastot - Facebook-sivut syksyllä. Sivut ovat EAKR:n ja ESR:n yhteiset. Sivulla kerrotaan hankkeiden tuloksista sekä jaetaan informaatiota tulevista tilaisuuksista ja hakuajoista.

ESR juhli 60-vuotista taivaltaan v. 2017. Syyskuussa järjestettiin Länsi-Suomen ESR- 60 v. juhla Seinäjoella. Paikalla oli hiukan toistasataa osallistujaa. Länsi-Suomen liitot julkaisivat Villimpi Länsi -sivuston, jolla esitellään alueella EAKR-rahoituksella toteutetun kehittämistyön tuloksia. Keski-Suomen ELY-keskus teetti 10 videota, jossa EAKR- tai ESR-rahoitusta saaneet asiakkaat kertovat kokemuksiaan. Videoita tullaan käyttämään viestinnässä, eri tilaisuuksissa sekä sosiaalisessa mediassa. Pirkanmaa ja Satakunta olivat myös yhdessä kahdeksan muun suomalaisen maakunnan kanssa mukana esittelemässä maakuntien innovaatioita ja osaamista Smart Regions -konferenssin yhteydessä. Toista kertaa järjestetty Euroopan laajuinen tapahtuma keräsi kesäkuussa Helsinkiin satoja alueellisen innovaatiotoiminnan kehittäjiä.

Toimintalinjalla 1 kansallisen yritysrahoituksen niukkuus lisäsi selvästi EAKR-rahoituksen käyttöä. Kokonaiskysyntä säilyi Länsi-Suomessa lähes edellisvuoden tasolla vaikkakin vaihdellen merkittävästi maakuntien välillä. Länsi-Suomessa on käytössä yhteiset yritysrahoituslinjaukset, joilla pyritään varmistamaan asiakkaiden tasapuolinen kohtelu päätöksenteon yhteydessä. Linjauksissa on huomioitu myös maakunnittaiset erityispainopisteet ja valinnat esimerkiksi älykkään erikoistumisen osalta. Talouden positiivinen vire ja kohentunut työllisyys- ja taloustilanne jatkuivat vuoden 2017 aikana, mikä vauhditti myös pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Suurimmat hankemäärät olivat Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. Vähähiiliseen talouteen liittyvien hankkeiden tunnistaminen ja kohdistaminen oikeaan erityistavoitteeseen on edelleen haasteellista. Yrityskenttä ei aina tunnista ohjelman tarjoamia mahdollisuuksia ja resursseja viedä esimerkiksi uusia tuotekehitysideoita eteenpäin. Tässä tarvitaan edelleen ohjelman viestinnän tehostamista ja jalkautumista entistä tiiviimmin yritystasolle. Rahoituksen painopistettä on yritetty suunnata enemmän muuhun kehittämiseen kuin puhtaisiin investointeihin. Investointien osuus EAKR-rahoituksesta v. 2017 oli 46 % ja muun kehittämisen 54 %. Kehittämishankkeista kansainvälistymiseen tähtäävien hankkeiden osuus oli 53 %. Osassa toimintalinjan hankkeita tavoitellut tulokset syntyvät huomattavasti hankkeen päättymisen jälkeen. Ero tavoiteltujen tuotosten ja hankeaikana toteutuneen välille voi jäädä isoksi, vaikka hankkeessa olisi tehty onnistunutta kehittämistyötä.

Toimintalinjaa 2 toteuttavien hankkeiden osalta vuosi 2017 oli ohjelman vahvan etenemisen aikaa. Hankkeiden ja myös jo maaliin päässeiden hankkeiden määrän lisääntyminen toi selkeää kasvua myös indikaattoreilla mitattaviin hankkeiden kokonaistuotoksiin. Vähähiilisyttä edistävien hankkeiden lisäämiseen panostettiin mm. hakijoiden neuvonnalla ja hankkeiden määrä nousikin yli valtakunnallisesti tavoitellun neljänneksen osuuden. Vähähiilisyserityistavoitteiden indikaattorituotosten huono istuvuus EAKR-kehittämiss-hankkeiden sisältöön aiheutti monen hankkeen osalta päänvaivaa. Toimintalinjan hankkeita käytettiin tehokkaasti tukemaan erityisesti maakuntien määrittelemiä kärkitoimialoja. Digitalisaation tuomat mahdollisuudet olivat monissa hankkeissa keskeisessä roolissa. Etelä-Pohjanmaan osalta tämä on tarkoittanut mm. ruokajärjestelmien kehittämistä, Keski-Suomessa panostuksia biotalouteen, Pirkanmaalla hyvinvointi- ja terveysalan sekä valmistavan teollisuuden edistysaskeleiden tukemista, Pohjanmaalla entistä älykkäämpiä energiaratkaisuja ja Satakunnassa robottialan osaamisen edelleen vahvistamista. Rahoitettavaksi valitaan

ainoastaan hankkeita, joiden arvioidaan tuottavaan ohjelman mukaisia indikaattorituotoksia. Rahoituspää-
töksen valmisteluvaiheessa hakijan kanssa käydään keskustelua arvioitujen indikaattorituotosten realisti-
suudesta sekä siitä, millä toimin niiden arvioidaan syntyvän. Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen on kes-
keinen haaste hankkeille. Entistä enemmän huomiota kiinnitettiin siihen, että hakijat riittävissä määrin
panostavat hankkeen päättymisen jälkeisten toimien suunnitteluun ja että toteuttajaorganisaatio sitoutuu
hankkeessa kehitetyn toiminnan jatkamiseen ja tulosten pitkäjänteiseen hyödyntämiseen.

Toimintalinjalla 3 kohderyhmät ja asetetut mittarit ovat pääsääntöisesti toimivia tavoitteiden saavuttami-
seksi. Yli 54-vuotiaiden ryhmä on tosin osoittautunut odotetusti erittäin haastavaksi. ESR-henkilöjärjestel-
män aloitus- ja loppulomakkeiden keräämisessä on haasteita erityisesti maahanmuuttajiin kohdistuvissa
hankkeissa. Vaarana on, että kaikkia osallistujia ei saada raportoitua asianmukaisesti ohjelman toteutuma-
tietoihin. Kaikki hanketoteuttajat eivät kehoituksista huolimatta ole suhtautuneet riittävän vakavasti aloitus-
ja lopetuslomakkeiden merkitykseen raportoinnissa ja rahoittajan ohjausta tässä tuleekin tehostaa. Lisäksi
joissakin hankkeissa on raportoitu kohderyhmän ulkopuolisia osallistujia.

Toimintalinjan 4 kohderyhmät ja asetetut mittarit ovat niin ikään pääsääntöisesti toimivia tavoitteiden
saavuttamiseksi. Yleinen myönteinen taloudellinen kehitys alkaa jo näkyä osaavan työvoiman puutteena,
etenkin Varsinais-Suomessa. Erityisen tärkeää olisi ennakoida osaamistarpeita hyvissä ajoin. Toimintalinjan
toimilla on mahdollista vastata osaltaan näihin tarpeisiin. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen
kehittämiseen liittyvät toimet vaativat terävöittämistä. Liian usein hankehakijat eivät huomioi riittävästi
tulevaisuusorientaatiota tai hyödynnä alueellista ennakoitintietoa hanketta suunnitellessaan.

Toimintalinjalla 5 ei myöskään ole todettu isompia ongelmia kohderyhmien tai asetettujen mittareiden
osalta. Sokra-koordinaatiohanke toimii erittäin hyvänä tukirakenteena toimintalinjan hankkeille. Sokra
toteuttaa myös arviointia ja jakaa tietoa toimintalinjan toteutuksen tueksi. SOLMU-hankkeen kehittämää
Kykviisaria voidaan käyttää apuna osallistujien työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi.

Teknisen tuen avulla (Pirkanmaan koordinoivana liittona ja Keski-Suomen RR-ELY) huolehditaan välittävän
toimielimen tehtävistä hyväksytyjen hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausten mukaisella työnjaolla.
VVC:n tarkastuskäynnit ja niistä anneut tarkastusraportit autoivat kehittämään järjestelmiä ja karsimaan
prosesseissa tunnistettuja heikkouksia. Kokonaisuutena tarkastellen sekä Pirkanmaan liiton että Keski-Suo-
men ELY-keskuksen rakennerahastohallinnon toteutus sai varsin myönteiset arviot tarkastajilta. Ohjelman
tekninen tuki ei tosin riittänyt välittävän toimielimen vastuista johtuvien tehtävien hoitamiseen, joten
perusliittojen panostus rahoittajatehtävien hoitamisesta aiheutuviin palkkakustannuksiin oli erittäin merkit-
tävä. Myöskään ELY-keskuksessa tekninen tuki ei riitä kattamaan tehtävien hoitamista, vaan toimintame-
noilla palkatut henkilöt ovat tässä avainasemassa. Alueen rakennerahastotehtävien hoidosta vastaavat
henkilöt osallistuivat aktiivisesti HVO:n järjestämiin koulutuksiin, joiden keskeisiä aiheita olivat mm. petos-
ten torjunta ja riskienhallinta, indikaattorit sekä jälkitoimet.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue#>

Itä-Suomi

Rakennerahasto-ohjelma toimeenpano on edennyt Itä-Suomessa hyvin ja rahoitukselle on ollut kysyntää,
joskin hakemusten määrä on hieman hiipunut ohjelmakauden alkuun nähden. Jaetuista rakennerahastojen
myöntämisvaltuuksista oli vuodenvaihteessa varattu noin 62 % ja koko ohjelmakauden rahoituskehuksesta
oli varattu 41 %. Hankkeita oli rahoitettu yhteensä 1 100 kpl (EAKR 808 kpl, ESR 292 kpl). Ohjelman indi-
kaattoritulokset edistyivät tavoitteiden mukaisesti.

Vuoden 2017 ohjelman toteutumiseen vaikutti myönteinen suhdannekäännös, joka näkyi yritysrahoitusrynnän painottumisena alkuvuoteen. Vuoden loppupuolella yritysten fokus kohdistui voimakkaasti kasvaneen tilauskannan toimituksiin. Itä-Suomessa yrityksille myönnettiin rahoitusta lähes 28 miljoonaa euroa. Rahoituksen arvioidaan kasvattavan liikevaihtoa 310:lla miljoonalla eurolla, josta viennin osuus on noin 176 miljoonaa euroa. Uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän lähes 900. Lisäksi hankkeiden odotetaan käynnistävän tulevaisuudessa lähes 90 miljoonan euron kehittämisinvestoinnit.

ESR-rahoitusta pyrittiin kohdentamaan talouskasvun ansiosta avautuneiden työpaikkojen täyttämiseen ja muutoinkin edistämään erityisesti pk-yritysten rekrytointihaasteita. Monin paikoin Itä-Suomessa on tilanne, jossa korkealla pysyvä työttömyys yhdessä kasvavien rekrytointiongelmien kanssa haastaa toteuttamaan uusia ratkaisuja työn tekemisen ja työllistymisen edistämiseksi.

Maakuntaliittojen EAKR-kehittämishankerahoituksessa korostui tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen ja toiminnallisesti maakuntien älykkään erikoistumisen strategian mukaisen tutkimuksen ja pilotoinnin edistäminen. Vähähiilisyttä edistäville hankkeille myönnetty rahoitus lisääntyi vuoden 2017 aikana.

Etelä-Savossa EAKR-kehittämishankkeet painottuvat maakunnan strategiaan kärkiin eli veteen, metsään ja ruokaan sekä erityisesti niiden fyysisiin ja verkostomaisiin tutkimusympäristöihin. Tuettiin mm. metsäbiotalouden osaamista vahvistavan erikoislaboratorion rakentamista, metsäbiomassan uusien tuotteiden ja tuotantoprosessien kehittämistä sekä puhtaan veden ja ympäristöturvallisuuden edistämistä. Matkailuhankkeissa rahoitettiin mm. kansainvälistä markkinointia ja yhteistyöverkostojen kehittämistä. Lisäksi tuettiin hyvinvointialaa sekä vähähiilisyttä edistäviä hankkeita.

Pohjois-Karjalassa edistettiin älykkään erikoistumisen painoaloja (metsäbiotalous ja teknologiateollisuus) sekä niihin kytkeytyviä oppimisympäristöjä ja TKI-toimintaa. Lisäksi rahoitettiin pk-yrityksille tarkoitettujen innovaatioalustojen kehittämistä sekä ICT- ja tuotannollisten yritysten palvelutuotantojen edistämistä, matkailualaa ja vähähiilistä taloutta tukevia hankkeita.

Pohjois-Savossa tukea kohdennettiin pääasiassa älykkään erikoistumisen aloille, erityisesti uusien menetelmien tai palveluiden kehittämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja oppimisympäristöjen hyödyntämiseen ja laitteistohankintoihin. Lisäksi tuettiin yritysverkostojen toimintaa. Rahoitetut toimenpiteet luovat parempia edellytyksiä pk-yritystoiminnan kehittymiselle ja kasvulle.

Etelä-Savon maakuntaliitolle jätettiin vuonna 2017 yhteensä 26 EAKR-kehittämishankehakemusta, joilla haettiin rahoitusta n. 8,5 miljoonaa euroa. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin 20 hankkeeseen, joihin myönnettiin tukea n. 5,1 miljoonaa euroa. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle jätettiin 27 EAKR-hankehakemusta. Myönteisiä rahoituspäätöksiä valmisteltiin 16 hankkeeseen, joihin myönnettiin tukea 5,6 milj. euroa. Pohjois-Savon liitto myönsi EAKR-tukea 25 hankkeelle yhteensä 6,4 miljoonaa euroa.

Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien ja niiden sihteeristöjen kokouksissa käsiteltiin rakennerahasto-ohjelman toteutumista ja vaikuttavuutta hanke-esittelyjen ja kehittämiskokonaisuuksien kautta sekä valmistelussa olleen maakuntaohjelman 2018–2021 sisältöjä. Maakunnan yhteistyöryhmille (MYR) esiteltiin ajankohtaiskatsauksia maakunta- ja sote-uudistukseen, maaseutuohjelman toteutumiseen sekä EU:n koheesipolitiikan 2020+ valmisteluun. MYR:ien toimikausi vaihtui kesken vuoden.

MYR:ien kokoukset:

Etelä-Savo: MYR kokoontui neljä ja sihteeristö 12 kertaa. MYR ja sihteeristö käsitelivät yhteensä 66 hankehakemusta, joista 52 sai myönteisen rahoituspäätöksen.

Pohjois-Karjala: MYR kokoontui viisi ja sihteeristö 15 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 58 EAKR- ja ESR-hanketta, joista rahoitusta puollettiin 49 hankkeelle.

Pohjois-Savo: MYR kokoontui seitsemän ja sihteeristö 11 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 92 hankehakemusta, joista 86 sai myönteisen rahoituspäätöksen.

Viestintä

Rakennerahastojen Itä-Suomen viestinnän työryhmä kokoontui seitsemän kertaa. Työryhmä valmisteli rakennerahastojen viestinnän vuosisuunnitelman ja toimeenpanon. Viestinnän pääpaino oli rakennerahastot.fi -verkkoviestinnässä, jonka alueellista osiota (www.rakennerahastot.fi/ita-suomi) ja uutistuotantoa päivitettiin aktiivisesti. Verkkosivuilla julkaistiin 17.2. ja 22.9. päättyneiden EAKR- ja ESR-rahoitushakujen kuulutukset. Lisäksi työryhmä valmisteli ja julkaisi neljä uutiskirjettä rakennerahastojen ajankohtaisista asioista. Hankkeita kannustettiin aktiivisempaan viestintään ja hyödyntämään tapahtumien/toiminnan markkinoimiseen Euroopan komission Europe in My Region -kampanjasivustoa.

Itä-Suomessa toteutettiin vuoden 2017 aikana laajaa ja systemaattista aktivointityötä rakennerahasto-ohjelman täysipainoiseksi toteuttamiseksi. Aktivoinnissa tehtiin viranomaisyhteistyötä ja eri ohjelmien välistä yhteistyötä hyödynnettiin asiakaskontakteissa. Viestintää lisättiin sekä sosiaalisessa mediassa että perinteisessä printtimediassa. Rakennerahasto-ohjelman sekä muiden rahoitusvälineiden hyödyntämisestä tiedotettiin potentiaalisille hakijoille ja panostettiin hakijoiden neuvontaan mm. infotilaisuuksien avulla.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue#>

Pohjois-Suomi

Pohjois-Suomessa ohjelman toteutus on jatkunut kokonaisuutena hyvin. Ohjelman lähestyessä puoliväliä hankkeita on meneillään runsaasti. Myönnetyt yritysrahoituksen määrässä tapahtui laskua noin 19 % (Keski-Pohjanmaalla -6,3 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Saapuneiden hakemusten kappalemäärä laski noin 19 %, samalla kuitenkin haetun rahoituksen määrä kasvoi. Rahoituksen kysynnässä on ollut eroja maakuntien välillä. Matkailualan yritykset ovat hakeneet rahoitusta edelleen hyvin aktiivisesti kansainvälisen kysynnän kasvun kannustamina. Myös puu- ja metalliteollisuudessa käynnistettiin merkittäviä investointihankkeita kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa. Varovaisuutta on kuitenkin ollut edelleen ilmassa useilla toimialoilla. Talouden ja suhdanteiden kohentuessa resurssit on suunnattu operatiiviseen toimintaan eikä uusia kehittämishankkeita ole käynnistetty yrityksissä aktiivisesti. Positiivista on, että viennin kautta odotetaan edelleen tulevan yli puolet hankkeiden aikaansaamasta uudesta liikevaihdosta. Tämä kuvaa alueen yritysten potentiaalia kansainvälisillä markkinoilla, mutta myös yritysten vahvistunutta uskoa osaamiseensa ja halua kasvuun. Kansainvälistyminen on ollut edelleen selkeä painopiste hankkeiden sisällöissä.

Vähähiilisten yrityshankkeiden osuus pienentyi edelliseen vuoteen nähden. Osassa hankkeista on löytynyt myös vähähiilisyyden näkökulma, vaikka valtaosa sisällöstä on painottunut johonkin toiseen erityistavoitteeseen. Yrityshankkeissa korostui myös korkeatasoinen tuotekehitys ja innovaatiot erityisesti ICT-alalla. Myös digitalisaatio on ollut edelleen selkeästi esillä hankkeissa. Valmistavan teollisuuden yrityksistä voidaan mainita esimerkkinä hankkeet, joissa robotiikka on tuotu osaksi tuotantoa. Matkailualalla puolestaan on kehitetty virtuaalitekniologiaa hyödyntäviä ohjelmopalveluja. Myös yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeissa kehitetään digitaalisuuteen pohjautuvia palvelumalleja pk-yrityksille.

Itä- ja Pohjois-Suomessa voidaan rahoittaa myös pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayrityksien parantamista. Vuonna 2017 käynnistyi yksi uusi hanke, pääpaino on kohdistettu aiemmin käynnistyneiden hankkeiden loppuun saattamiseen. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli kokonaisuudessaan käynnistynyt kymmenen hanketta. Hankkeet liittyvät pääsääntöisesti matkailukeskittymien, yritysalueiden ja yrityskeskittymien toimintaympäristöjen ja saavutettavuuden parantamiseen. Ohjelmakauden loppujaksolle odotetaan hieman lyhytkestoisempia ja pienempiä hankkeita.

Maakuntaliitot tukevat osaltaan yritysten toimintaedellytyksiä erilaisilla kehittämishankkeilla. Kaikissa maakunnissa yhtenä painopisteenä on ollut matkailu. Lapissa tavoitteena on laajentaa talvimatkailun menestys myös kesämatkailuun ja siten luoda pysyviä työpaikkoja ja saada matkailuinvestoinneille lisää kannattavuutta. Kainuussa on EU-tuella kasvatettu alueen tunnettavuutta ja erityisesti kansainvälisten matkailijoiden volyymiä sekä tavoitteena on saada alueelle ulkomaisia investointeja. Pohjois-Pohjanmaalla matkailuhankkeissa purettiin pienten ja keskisuurten yritysten liikenteellisiä pullonkauloja. Myös Keski-Pohjanmaa hakee tulevaisuudessa kasvua matkailusta koko maakunnan kattavalla hankkeella. Muita teemoja yritysten toimintaedellytysten kehittämisessä ovat olleet Keski-Pohjanmaalla ja Lapissa alueen ja yritysten kansainvälistymisen tukeminen sekä Pohjois-Pohjanmaalla mikroryrittäjyyden tukeminen sekä uutena avauksena koulutusviennin edistäminen.

Uusimman tiedon ja osaamisen tuottamisessa maakuntien kehittämishankkeissa ovat punaisena lankana olleet alueiden älykkään erikoistumisen strategiat ja kehittämistoiminnoissa panostetaan erityisesti yritysten tarpeisiin. Pohjois-Pohjanmaalla lähtökohtina ovat ICT:n, metallialan ja biotalouden edistäminen ja erityistä huomiota kohdistetaan innovaatiojärjestelmän toimivuuteen. Yliopisto, VTT ja ammattikorkeakoulut luovat edellytyksiä tuottavalle kasvulle. Langattomat tiedonsiirtojärjestelmät ovat Oulun ICT-alan ydintä. Painokoneella painettavien mikropiirifilmien valmistaminen on avannut uuden innovatiivisen business-alueen. Oulun yliopiston eteläinen instituutti toteuttaa tutkimushanketta, jossa kehitetään ultralujien metallien hyödyntämistä metallirakenteissa. Oulun yliopisto ja Pudasjärven kaupunki ovat aloittaneet moderniin kaupunkiin soveltuviin hirsirakennuksiin liittyvän hankkeen.

Elinkeinoelämän kärkialoina ovat Kainuussa olleet edelleen matkailu ja palvelut, teknologia-alat, biotalous ja kestävä kaivannaistoiminta. Rakennerahaston tuella on Kainuussa pyritty vastaamaan alueen haasteisiin yhä enemmän hankekokonaisuuksin, myös muista rahoituslähteistä ja –ohjelmista rahoitettuihin hankkeisiin/toimiin peilaten sekä yhteistyöllä koulutuksen, tutkimuksen ja yritysten kesken. Vuonna 2017 Kainuun tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymiä on vahvistettu mittaus- ja testausratkaisujen tuottamiseksi hyvinvoinnin ja terveyden ja eri teollisuuden ja energiantuotannon aloille. Samoin mittaus- ja testausteknologialla on tarkoitus edelleen kehittää ja tuottaa huippu-urheilun testaus- ja harjoitteluympäristöissä. Rahoitusta on kohdennettu myös pelikehityslaboratorioiden ympäristöjen laajentamiseen mm. virtuaalisen (VR) ja lisätyn (AR) todellisuuden ratkaisuilla ja 3D-teknologioilla.

Keski-Pohjanmaalla punaisena lankana on ollut alueen älykkään erikoistumisen strategian toimeenpano ja alueen pk-yrityskenttään tiiviisti kytkeytyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta. Hankkeilla vastataan yritysten tarpeisiin ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia etsitään innovaatioista, joita voidaan synnyttää mm. biomassoista ja sivuvirroista. Toiminta perustuu hyvin voimakkaasti alueen luonnonvarojen, energia-alan, kemian osaamisen ja digitalisaation yhdistämiseen.

Lapissa on rahoitettu arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymiä ja klusteritoimintaa, joka on menestynyt hyvin myös EU-tasolla. Klusterien rakentamista laajennetaan ja v. 2017 uutena käynnisteltiin hyvinvointi-klusteriin liittyvä selvitys. Hyvinvointiteemaan liittyvinä hankkeina rahoitettiin myös palvelutuotannon innovaatioiden kehittämistä ja virtuaalipalveluita. Myös metsien hyödyntäminen ja puurakentaminen sekä älyliikenteen testausympäristöt olivat rahoituksen kohteena. Tekes-hankkeiden teemoja Lapissa olivat ekologiset kehittyneet malminetsintämenetelmät, palvelumuotoilun liiketaloudellisen merkitys, pedagogisen osaamisen kaupallistaminen sekä teollisuuspalveluosaaminen. Pohjois-Suomen ympäristöhankkeissa korostuivat yhtäältä elinkeinotoiminnan aiheuttamien ympäristöhaittojen ja -riskien ennakointi- ja seurantamenetelmien kehittäminen ja toisaalta uusien kehittyvien alojen kuten luonnontuotealan yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen.

ESR-hankkeet

Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueella käynnistyi vuonna 2017 työllisyys ja työvoiman liikkuvuus -teemaan yhteensä 25 hanketta. Parantuneen taloustilanteen myötä hankkeiden sisällöissä ovat painottuneet työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset. Myös tuleva maakuntauudistus näkyy jo jonkin verran rahoitetussa toiminnassa. Kansallisia työvoimapolitiikan määrärahoja on ollut käytössä hyvin, mikä osin vaikuttaa ESR-rahoituksen kysyntään.

Osaavan työvoiman saatavuutta on parannettu tukemalla työllisyys-hankkeita ja niihin liittyviä rinnakkais-hankkeita, kehittämällä nuorten matalan kynnyksen palveluja ohjaamo-toiminnalla sekä tuettu maahanmuuttajien kotoutumista. Rahoitettavana on ollut digitaalisuus erityisesti tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantamisen näkökulmasta, sekä osin myös varauduttu tuleviin muutoksiin kehittämällä muutosvalmiuksia ja muutosjohtamista. Miesten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseen ja syrjäytymiskehityksen torjumiseen on edelleen vaikea saada hakemuksia Pohjois-Suomesta, vaikka yhdellä hakukierroksella tasa-arvo -hankkeita erityisesti haettiin. Toisaalta näitä teemoja voidaan tukea myös muiden toimintalinjojen erityistavoitteiden hankkeissa.

Koulutuksen, ammattitaidon ja elinikäinen oppimisen parantamiseksi on Pohjois-Suomessa käynnistynyt vuoden 2017 loppuun mennessä 119 hanketta, joista vuoden 2017 aikana rahoitettiin 27. Rahoitetulla toiminnalla on huomioitu eri toimialoilta nousevia tarpeita ja tuettu esim. koulutuksen alalla tapahtuvia muutoksia. Syksyn hakukierroksella yhtenä erityisenä hakuteemana mainittu digitaalisuuden edistäminen on myös näkynyt rahoitettujen hankkeiden sisällöissä. Rahoitettu toiminta tukee etenkin koulutuksesta toiseen ja työelämään siirtymiä kehittämällä mm. joustavia opintopolkuja. Rahoitetuissa hankkeissa on näkynyt myös ammatillisen koulutuksen reformiin valmistautuminen. Hankkeilla pyritään löytämään uusia toimintamalleja, joilla opetusta saadaan työelämälähtoisemmäksi ja joilla opintojen suorittamista voidaan tukea työpaikoilla. Tämä edellyttää osaamisen lisäämistä esim. yrityksissä, jotta työntekijöillä on valmiuksia ottaa opiskelijoita vastaan; samoin toiminta edellyttää yritysten ja oppilaitosten verkostojen kehittämistä sekä opetusmenetelmien kehittämistä työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tueksi. Varsinkin Keski-Pohjanmaalla on toteutettu hankkeita, jotka ovat tukeneet erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen suorittamista ammatillisissa oppilaitoksissa. Hankkeilla on lisätty kasvu- ja rakennemuutosalojen tarvitsemaa osaamista sekä oppilaitosten ja yritysten välisiä yhteistyöverkostoja. Toiminnassa on korostunut esim. digitaalisuuden hyödyntäminen kasvu- ja rakennemuutosaloille kehitettävissä uusissa toimintamalleissa. Digitaalista osaamista lisätään hankkeiden kautta mm. ICT- ja rakennusaloille, kaupalliselle, sosiaali- ja terveysaloille, koulutukseen sekä e-urheilun kautta myös liikunta-alalle. Kasvu- ja rakennemuutosaloja tukevaa osaamista on lisätty maakunnissa myös rinnakkaisilla ESR- ja EAKR-toimenpiteillä.

Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta -teemassa on Pohjois-Suomen alueella rahoitettu ohjelmakauden alusta lähtien vuoden 2017 loppuun mennessä yhteensä 64 hanketta. Näistä 19 hanketta rahoitettiin vuonna 2017. Hankkeita, joissa on mukana kansalaisjärjestöjä toteuttajan roolissa, on ilahduttavan paljon. Toimintalinjan kysyntä on ollut suurta erityisesti Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla, kun taas Lapissa hankkeita on tässä toimintalinjassa käynnistynyt hitaammin. Sama koskee Keski-Pohjanmaata. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen -koordinaatiohanke Sokra on sparrannut uusien hankkeiden käynnistymistä sekä ollut tukena käynnissä olevien hankkeiden toimintamallien tuotteistamisessa sekä juurruttamisessa. Hanke-toiminta kohdistuu Pohjois-Suomen alueella erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakyvyn edistämiseen. Myös maahanmuuttajiin kohdistuvia hankkeita on useita. Hankkeissa on tuettu osallistujien arjen- ja elämänhallintataitoja, hyvinvointia ja aktiivista osallisuutta yhteiskuntaan sekä kehitetty syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden palveluita muun muassa erilaisia matalan kynnyksen toimintoja kehittämällä. Sosiaalisen kuntoutuksen teema on ollut pinnalla kaikissa maakunnissa. Yksilöllinen ohjaus ja rinnalla kulkeminen on hankkeissa keskeinen toimintamalli. Monissa hankkeissa on hyödynnetty kokemus-asiatuntijuutta toimintamallien ja palveluiden kehittämisessä. Moniammatillinen yhteistyö ja hanketoiminnan kytkeminen erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin on ollut keskeistä käytännön asiakastyössä.

Keski-Pohjanmaalla on myös tehty yhteistyötä kaupungin maahanmuuton tuen kanssa toiminnan vakiintumisen varmistamiseksi. Maakunnassa on myös taiteen ja kulttuurin keinoin voimaannettu heikossa työmarkkina-asemassa olevaa kohderyhmää siten, että osallisuuden kokemus yhteiskunnassa paranee. Pohjois-Suomen alueella on hyödynnetty myös rinnakkaishankkeiden mahdollisuuksia erityisesti pitkäaikaistyöttömien työelämävalmiuksien ja työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue#>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnaloilla sitä vastoin rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on 9, toimintalinjalla 4 näitä on 6 ja toimintalinjalla 5 vastaavasti 3 toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja kehittämisrakenteissa.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomaillaakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat täsmätarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita ja tulevia kasvupalveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa. Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotouttamista edistetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osamista ja monitoimijaisen verkostojen kehittämistä. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen

palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poikkihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Mm. lukioiden työelämäyhteistyölle määritellään valtakunnalliset periaatteet ja tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista uudistamista ja kuntoutuksen palvelujärjestelmän arviointia. Kohderyhmät ovat hyvin monipuolisia mm. vammaisia, vankeja, asunnottomia tai vähemmistöihin kuuluvia kuten romaneja tai saamelaisia ja muita, jotka saattavat kohdata syrjintää ja ennakkoluuloja.

Työelämä 2020- ohjelman tavoitteita edistetään työelämän kehittämisen verkostoissa. Hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudestaan sekä kuntouttamalla.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energiaratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehyksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehyksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/valtakunnalliset-teemat/etusivu#>